

Upravništvo: Ljubljana, Pucinijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Ispravnostni oddelki: Ljubljana, Pucinijska ulica 5 — Telefon št. 31-23, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pokrajinskem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Cori Post. No 11-3118
IZKljučno ZASTOPSTVO za oglaševanje iz K. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina: 1200 Lir mesečno
za inozemstvo vključno s poštnimi stroški
Lir 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Pucinijska ulica št. 5, telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Successi dell'arma subacquea e aerea

Un'unità da guerra affondata nelle acque algerine, due piroscafi collati a picco in Atlantico — Efficace incursione aerea su Tripoli (Siria) e Beyrouth — 11 velivoli nemici distrutti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 16 dicembre 1942-XI il seguente bollettino di guerra n. 935: Reparti motorizzati italiani e germanici hanno ancora ferì aspramente combattuto al confine fra la Cirenaica e la Siria, contro preponderanti forze avversarie; altri 16 carri armati ed alcuni cannoni nemici sono stati distrutti. Intensa l'attività delle opposte aviazioni: quella avversaria perdeva quattro apparecchi in duelli con la caccia germanica. Nella regione tunisina, in azioni di elementi esploranti, abbiamo fatto alcuni prigionieri statunitensi. Il porto di Bona è stato violentemente attaccato con efficaci risultati da bombardieri tedeschi. Al largo dell'isola di Lampedusa caccia-

tori italiani affrontavano una grossa formazione di caccia britannici; in reiterati violenti scontri cinque «Spitfire» e due «Beaufighter» venivano abbattuti. Nostri velivoli di grande autonomia hanno centrato depositi di nafta in Tripoli di Siria e raffinerie di petrolio in Beyrouth. Due nostri aerei non sono rientrati dalle operazioni della giornata. Nelle acque algerine un sommergibile al comando del tenente di vascello Alberto Longhi attaccava una squadra nemica composta di incrociatori e cacciatorpediniere ed affondava con due siluri una delle unità. In Atlantico un altro sommergibile, comandato dal capitano di corvetta Carlo Fecia di Cossato, ha colato a picco i piroscafi «Empire Hawk» e «Ombilina» per complessive 11.000 tonn.

Uspehi podmornic in letal

Neka vojna edinica potopljena v alžirskih vodah, dva parnika pa v Atlantiku — Uspešen letalski napad na Tripoli in Siriji in na Beirut — 11 sovražnih letal uničenih

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil dne 16. decembra naslednje 935. vojno poročilo: Italijanski in nemški motorizirani oddelki so se tudi včeraj ostro borili na meji med Cirenaiko in Sirijo proti močnejšim sovražnim silam; nadaljnjih 16 tankov in nekaj sovražnih topov je bilo uničenih. Živahno je bilo delovanje letalstva na obeh straneh; sovražno letalstvo je izgubilo v spopadih z nemškimi lovci 4 letala. Na tuniskem področju smo v akcijah izvidniških oddelkov ujeli nekaj severnoameriških ujetnikov. Nemški bombniki so silovito in z uspehom napadli pristanišče Bona. Italijanski lovci so se v bližini otoka Lampedusa spopadli z veliko skupino bri-

tanskih lovcev; v ponovnih silovitih spopadih je bilo sestreljenih 5 letal tipa «Spitfire» in 2 letal tipa «Beaufighter». Naša letala so dolge polete spogodila skladišča nafte v Tripolisu v Siriji ter petrolejske rafinerije v Beirutu. Dve naši letali se z operacij tega dne nista vrnila. V alžirskih vodah je podmornica pod poveljstvom ladijskega poročnika Alberta Longhija napadla sovražno eskadro krizark in rušilev ter z dvema torpedoma potopila neko edinico. V Atlantiku je neka druga podmornica pod poveljstvom kurvetnega kapitana Carla Fecie di Cossato potopila parnika «Empire Hawk» in «Ombilina» v skupni tonazi 11.000 ton.

Duce predseduje sejam odbora za oskrbo in cene

Stanje prehrane je normalno — Posebna skrb za podjetniške menze, v katerih se hrani že poldrugi milijon delavcev in delavk — Zadoveljiv razvoj tipizacije

Rim, 15. dec. s. Medministrski koordinacijski odbor za oskrbo, razdeljevanje in cene, je imel seji v Beneški palači 12. t. m. od 17. do 19.30 in 14. t. m. od 17. do 21. ure, obkrožat pod Ducejevim predsedstvom. Navzoči so bili tajnik Stranke, finančni, poljedelski, prometni in korporacijski ministri, minister za devize in valute, podtajnik notranjega ministrstva, podtajnika Pascolato in Amiceucci, šef inspektorata za obrambo vlog in za kreditiranje, generalni komisar za ribištvo generalni poveljnik narodne gozdne Milice, inspektor PNF Fabrizio, predsedniki fašističnih konfederacij delodajalcev in delavcev poljedelstva in trgovine, predsednik fašistične konfederacije kreditnih in zavarovalnih podjetij, direktor fašistične konfederacije industrijev, predsednik zavoda za sodelovanje ter tajnik odbora Augusto Venturi.

Podtajnik Amiceucci je odboru poročal o stanju prihrane, ki je tako v celoti, kakor v raznih odsekih normalno. Odbor je odobril sklepe o nadaljnjem razvoju podjetniških menz v prid delavcem, zaposlenim v vojni proizvodnji, katerih je deležnih že poldrugi milijon delavcev. Oskrbovanje menz je zagotovljeno naravnost od ministrstva za poljedelstvo. Posebno ugodno je stanje podjetniških menz rudarjev. Zajamčeno je bilo oskrbovanje selskih obedin GILA za 2 milijona udeležencev, kakor je določil Duce.

Razvoj tipizacije
Podtajnik Amiceucci je odboru poročal o razvoju prizadevanj ministrstva korporacij za tipizacijo proizvodov oblačilne industrije in industrije sploh in o čedalje bolj ugodnem sprejemanju, ki ga potrošniki kažejo za večji del tipiziranih proizvodov, tako glede cene kakor glede kakovosti. Odbor je z zadovoljstvom odobril dosedanje delo ter smernice za bodoče, ki obstojajo v vzdrževanju cen in omejevanju proizvodnje na tiste tipe izdelkov, ki so najbolj koristni in zahtevani od prebivalstva in ki so glede na razpoložljive surovine najbolj primerni glede na trajanje, odpor in ceno. Proizvajanje vsakega od teh proizvodov mora biti zajamčeno z ozirom na razpoložljive surovine in zahteve potrošnikov.

Cene žita
Odbor je smatral za potrebno določiti enoten kriterij za določanje cen žita, ki naj veljajo za najemnike, ter je sklenil, da morajo od prihodnje žetve najemniki plačati najemno lastnikom najete zemlje, naslanjajo se na cene žita ob izključitvi državne nagrade za pospeševanje proizvodnje in oddajanje v zbirališča. Odbor je mnenja, da morajo nagrade ostati najemnikom. Govorili so in poročali o raznih vprašanjih dnevnega reda tajnik Stranke, ministri Thaon de Revel, Pareschi, Ricci, Ricciardi, podtajnika Pascolato in Amiceucci, inspektor PNF Fabrizio, nacionalni svetniki Frattari, Bignardi, Dell'Orso, Palladino, prof. Balella, tajnik odbora Venturi in poveljnik narodne gozdne Milice. Prihodnje sestanek odbora bo 28. t. m. ob 17. uri.

Pridelovanje tobaka v Ukrajini

Berlin, 15. dec. s. V Hersonu se je te dni vršilo zborovanje, na katerem so poljedelski strokovnjaki razpravljali o vprašanju pridelovanja tobaka. Določilo se je, da bo področje Nikolajeva v prihodnjem letu pridelovalo tobak na 10.000 ha, zlasti na severnem delu, ki je že zdaj prideloval tobak kakovosti »Mahorka«. Južni del Nikolajevskega področja, ki se da namakati, je določen za boljše in lažje vrste tobaka. Izkušnje, ki so jih interesi napravili do sedaj, kažejo velike možnosti, ki jih v Ukrajini nudi pridelovanje tobaka.

Zmagoviti boji na ruskih bojiščih

Novi uspehi italijanskih čet ob Donu — Uničevanje pri Toropcu obkoljenih sovražnih sil — Sovjeti so v pol meseca izgubili 441 letal

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 16. dec. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo: V ozemlju ob Tereku je bilo včeraj v zmagoviti obrambi sovražnih napadov uničenih 24 sovjetskih oklopnih vozil. Med Volgo in Donom so nemške in rumunske čete v naskoku zavzele več močno branjenih krajev in krvavo odbile protinapade. Italijanske čete so odbile sovražne napade z velikimi izgubami za Sovjete. Južnovzhodno od Toropca je bil velik del obkoljenih sovražnih sil uničen. Od 25. novembra do 15. decembra je sovražnik izgubil tukaj nad 3000 ujetnikov, 326 oklopnih vozil in 227 topov. Število padlih znaša nad 14.000.

Južno od Ilmenskega jezera so napadali oddelki uničili več sovražnih bojnih postojank. Da Daljnem severu so strmoglavna in bojna letala z dobrim učinkom bombardirala mesto in pristanišče Murmanska, naprave marmanske železnice in baterijske postojanke na Riškem polotoku.

Od 1. do 15. decembra so izgubili Sovjeti 441 letal. Od tega je bilo 348 sestreljenih v letalskih bitkah, 60 od protiletalskega topništva, 29 pa od oddelkov kopne vojske, ostala so bila uničena na tleh. V istem času se 89 lastnih letal ni vrnilo od poleta proti sovražniku.

V zapadni Cirenaiki so se tudi včeraj nadaljevali močni boji z nadmočnimi sovražnimi silami. 16 britanskih oklopnih vozil in več topov je bilo uničenih. Nemški lovci so ob eni lastni izgubi sestrelili 4 sovražna letala. Ponoči je bilo pristaniško področje Bengazija bombardirano z dobrim učinkom.

Proti oskrbovalnim pristaniščem in letalskim oporiščem sovražnika v Alžiru so bili izvedeni nadaljnji uspešni letalski napadi. V vzhodnem Sredozemlju so nemški lovci na podmornice potopili eno sovražno podmornico.

Brza nemška letala so ob južnovzhodni obali Anglije podnevi napadla za vojsko važne naprave z bombami in krovnim orožjem.

osvobodili že prej obkoljene sovjetske čete na tem področju. Boljševiki so pripravili svoj napad s silovitimi topniškimi ognjem, ki je trajal približno tri ure, nakar so v zaporednih valovih spustili v boj pehoto. Nemški zaporni ogenj pa je strl vse ofenzivni zalet Rusov, ki so bili prisiljeni umakniti se in pustiti na terenu 25 tankov ter nad 1000 mrtvih. Postojanka pa je nato trdno ostala v nemških rokah. Nadaljuje se sedaj z uničevanjem sovjetskih čet, zajetih v žep.

Deseturni letalski napad na Kandalakšo

Berlin, 16. dec. s. Iz pooblaščenega vira se je davj doznalo, da so nemški težki bombniki silovito napadli v torek popoldne mesto Kandalakšo ob obali Severnega ledenega morja. Napad je trajal v zaporednih valovih 10 ur in je povzročil ogromno škodo na vojnih napravah in oskrbovalnih skladiščih rdeče vojske. Dne 14. t. m. je bil učinkovito bombardiran tudi Murmansk, kjer so v pristanišču izbruhnili veliki požari in je beležiti veliko opustošenje.

Iz službenega lista PNF: Obletnica smrti Arnalda Mussolinija

Rim, 15. dec. s. V odredbenem listu Stranke je naveden univerzitetni fašist Domenico Manfucci, zaupnik GUFa iz Cagliari-Pesaro, ki je je junaka padel v borbi. Dne 21. decembra XXI bo ob 11letnici smrti Arnalda Mussolinija ob 10. uri v svetilnici padlih za Revolucijo maše, katere se bodo udeležili člani nacionalnega direktorija PNF. V Milanu bo v delovni sobi Arnalda v uradništvu »Popolo d'Italia« izobesen prapor prvega fašista. Od 9. do 18. ure bodo v Covu in v sedežu »Popolo d'Italia« držali častno stražo sonsepolkristi, skvadristi borbenega fašista v Milanu, uradniki »Popolo d'Italia« in gojenci fašistične mladišne šole. Ob 16. uri bo v Odeonu imetnik zlate kolajne Karlo Borsani govoril mladim o liku in delu Ducejevega brata. Prireditelj bo pod predsedništvom podtajnika PNF Ravasija. V Padernu bo verski obred, v vseh glavnih mestih pokrajine pa bodo tovariši, ki jih določijo zvezni tajniki, imeli spominke govore o apostolstvu dobrote in vere Arnalda Mussolinija.

Vzroki za neuspeh sovjetskih ofenziv

Nemško poveljstvo se ne da presenetiti — Sovjetski poveljniki nimajo taktične iznajdljivosti in prožnosti

Berlin, 15. dec. Na jugu od Toropca so ruske čete stisnjene na ozkem prostoru, ki se vsak dan še zožuje. V tem prostoru delajo boljševiki brez pravega načrta in smisla napade na vse strani, skušajoč uiti popolnemu uničenju. Toda njihovo prizadevanje je prazno. Obroč se vedno bolj zožuje in že na prvi pogled je videti, da ni več daleč usodni konec, ko bo obkolitev sovražnika dosegla popoln uspeh.

Kar se tiče napadov, ki prihajajo od znanj, da bi se obkoljenim olajšal položaj, je opaziti, da tudi ti napadi pešajo in ponujajo, dasi so v začetku za kratko dobo bili izredno siloviti. Zdi se verjetno, da se je rusko poveljstvo že odreklo nadi za osvoboditev obkoljene množice. Odkar je pobuda prešla v roke Nemcem, se opaža na raznih točkah srednjega odseka, zlasti pa na zapadu od Toropca, da so bili Rusi prisiljeni zapustiti zelo krepko utrjene položaje. Med Donom in Volgo se izpremenja v položaju kaže vedno očitneje. To izhaja ne samo iz nemških, marveč tudi iz ruskih poročil. Moskva je danes priznala, da protiofenziva na jugu in jugozapadu od Stalingrada pridobiva na svoji sili. Močna ojačenja pritekajo iz nemškega zaledja in nove množice oklopnih vozil ter letal stopajo v akcijo.

V Berlinu kažejo sedanje borbo na vzhodu v zelo ugodni luči, ki opravičuje zelo optimistične zaključke. V zvezi s tem pripominjajo, da je glavna oznaka dosedanjih sovjetskih prizadevanj ta, da ruske vojske niso mogle doseči nikakršnega uspeha niti operativnega značaja niti strateške važnosti. Ob koncu vsakega podjetja, izvršenega v velikem slogu ostaja položaj za neprijatelja neizpremenjen ali pa se celo izdatno poslabša.

Zadnja ofenziva takisto ni izjema v tem pravilu. Deloma je opetela že od prvega trenutka, deloma pa je bila zadržana takoj po začetnem uspehu. Gre tedaj za popoln neuspeh, ki ga obelodnjujejo štiri glavne točke: 1. Rusom se nikoli ni posreželo iznenaditi nemškega poveljstva ter ga postaviti pred nepričakovane naloge. Načrti in nameni sovražnika so mu bili znani že davno prej, preden so se začeli izvrševati. To je pripisati odličnemu delu nemških izvidnic in izvedovalne službe nemške vojske. Rusi so v svojih napadih lahko ustvarili močna središča, niso pa mogli dati svojim napadom one naglice in gibljivosti, ki sta neobidno potrebni v moderni vojni, ako naj se dosežejo uspehi, ki bi lahko vplivali na potek operacij.

2. Sovjetskim načrtom manjkata taktične in strateške iznajdljivosti, ki jo ima nemško vrhovno poveljstvo v veliki meri in jo je tudi dokazalo v raznih primerih. Da navedemo samo en primer, ki se je zgodil v začetku zadnje ofenzive v preteklem poletju. Takrat je prišlo do proboja ruske fronte med Kurskom in Harkovom, nakar so nemške čete takoj prodrele do Dona. Toda tudi potem, ko so Nemci dosegli to reko ter osvojili 200 km ozemlja v globino, Rusom se niso bili jasni nameni nemškega glavnega stana. Šele v trenutku, ko je nemška vojska krenila proti jugu ter se po osvojitvi Donovega kolena vrгла proti Kavkazu, so boljševiki strategije šele spoznali namen in cilj genialne nemške operacije.

3. Sovjetska ofenziva se je začela z ogromnimi silami in z nedvomno močnimi sredstvi, toda v teku ofenzive so se pokazale važne nedostatnosti tako pri poveljstvu kakor pri organizaciji podjetja. Sovjetski poveljniki vseh činov niso imeli potrebne prožnosti, da bi spoznali in izkoristili uspehe, dosežene prvi čas z uporabo velikanskih ljudskih sil ter ogromne množice vojnega materiala. Razen tega se je ugotovilo, da Rusi ne obvladujejo v polni meri modernih sredstev za zvezo med posameznimi enotami. Zato njihove akcije nikoli niso bile enotne ter so često kazale le rahlo povezanost med seboj.

4. K polomu sovjetske ofenzive so v najvišji meri doprinele metode nemške obrambe. Iz dolgega izkustva nemško vrhovno poveljstvo natanko pozna osnovna operativna načela neprijatelja, ki se niso izpremenila v vojni. Nemško poveljstvo je kos

vsakemu sovjetskemu napadu, ker v napreju, kako bodo ruske sile začele novo bitko in kako jo bodo nadaljevale. K temu je treba pripomniti še to, da nemško vrhovno poveljstvo razpolaga z neizčrpnimi rezervami svežih sil, ki so izvežbane nalašč za zimsko vojno v Rusiji. Te rezerve se v danem trenutku izredno naglo pošiljajo na poljubno točko fronte. (Piccolo.)

Nov sovjetski poraz pri Toropcu

Berlin, 16. dec. s. Boljševiki, ki so izkoristili meglo, razprostrajočo se sedaj na nekaterih odsekih bojišča ob nizki temperaturi, so poskušali prodreti v nemške boje črte, kakor se danes doznava iz pooblaščenega vira, toda bili so z zelo hudimi izgubami odbiti.

Južnovzhodno od Toropca so Rusi vrgli v napad nove močne sile z namenom, da bi

Japonski uspehi na Daljnem vzhodu

Nanking, 14. dec. s. Iz vojaškega vira se doznava, da so japonska letala včeraj popoldne nenadno napadla letališče Kulín v pokrajini Kvangsi ter uničila na tleh 4 sovražna letala, navzile silovitemu odporu protiletalske obrambe.

Tokio, 15. dec. s. Poročajo o napadu na Kitagong, omenja popoldanski tisk, da je v pristanišče Kitagonga prispel velik konvoj 40 transportnih ladij, križarke majhne tonaje in 5 topničark, da bi se ojačile čete ob birmanski meji. Japonci pa so prekinili izkrzevalne operacije s svojim letalskim napadom, ki je kljub silnemu protiletalskemu ognju popolnoma uspel.

Tokio, 15. dec. s. Japonski glavni stan poroča, da so edince japonskega letalstva med 24. novembrom in 8. decembrom sestrelili ali uničili na tleh na področju Nove Gvineje 44 sovražnih letal ter potopile 2 patrulni ladji in 2 tovorni ladji pri Buni. V tej dobi so Japonci izgubili 9 letal.

Sanghaj, 14. dec. s. List »Hsin Kung Ku« prellaga aktivno sodelovanje nacionalne Kitajske v tej vojni ob strani Japonke, pripominjajoč, da se mora Kitajska združiti z ostalimi zatiranimi narodi, da uniči anglosaški imperializem, s katerim ima mnogo neporavnanih računov. List zaključuje svoj predlog z opozorilom, da

je edini namen sil trojnega pakta, da vrnejo svobodo narodom, torej tudi Kitajski.

Tokio, 15. dec. s. Prostovoljna zbirka tokijskih meščanov za protiletalsko obrambo je dala doslej že 3 milijone jenov. Iz teh sredstev bo mogoče nabaviti 37 letal in 12 baraznih balonov. Pobudo za to zbirko je dala trgovska zbornica v Tokiu.

Upor velike kitajske province proti Čangrajsku

Tokio, 15. dec. s. »Jomhuri Hoki« poroča, da iz Hongkonga, da je čungkinška vlada sklenila zgraditi letalska oporišča v Fukienju, katerega obale so okrog 2000 km oddaljene od Formoze, in ojačiti obrambo Dukova, Jengpinga in Jenara. Zaradi teh sklepov so se vzezmirile pokrajinske oblasti Fukiena, ki se boje, da bi zaradi oporšč Japonci začeli napadati področje z letali. Ker je bila čungkinška vlada gluha za vse proteste, so oblasti v Fukienju pozvale vse prebivalstvo, ki ga je okrog 10 milijonov, naj odkloni delo pri gradnji oporišč in kakršno koli delo vojaškega značaja. Zadržanje oblasti v Fukienju je spravilo čungkinško vlado v hudo zadrego, ker skoduje, če naravnost ne preprečuje izvedbo načrta čungkinške vlade.

Amerika izpodriva Anglijo tudi v Indiji

Narasačajoče sovraštvo Indijcev proti Angležem

Rim, 15. dec. s. Cecil Sprigge objavlja v raznih londonskih listih poročilo o svojem intervjuju z Viljemom Philippsom, ki je bil nedavno imenovan za osebnega Rooseveltovega odposlanca pri indijski vladi. To zanimanje Zedinjenih držav in londonski vladi prav nič povšeč, vendar pa mora tudi to zahrbtno ameriško igro gledati s prijaznim obrazom. Philipps v ostalem ne skriva svojih namenov. Napovedal je, da bo prepotoval Indijo po čez in po dolgem ter se sestal s predstavniki vseh indijskih političnih skupin. Sprigge pravi: Vprašal sem poslanika, ali misli, da bo njegovo poslanstvo dolgotrajno, nakar mi je odgovoril, da ne gre samo za začasno poslanstvo, ter mi je razložil celotni organizem, ki mu bo načeloval in ki so mu dodani tajniki, podtajniki, trgovski agentje itd. Del tega oseba je že na mestu in dela že nekaj časa na izvršitvi ameriškega program po navodilih iz Washingtona. Philipps je dejal, da se je svojega posla lotil z velikim navdušenjem, ker hoče ne samo pospešiti razvoj odnosov med Indijo in Zedinjenimi državami, marveč poenotiti delo raznih ameriških zavodov in podjetij s tem, da jih bo podredil osrednji pisarni v Delhiju. Dejal je tudi, da so njegove funkcije obširnejše od onih polkovnika Johnsona, odposlanca Rooseveltovega, ki se mudi v Indiji: že od časa Crippsove misije.

Bangkok, 15. dec. s. Po vestih, ki se vedno prihajajo iz Indije, se je še nadalje poslabšal položaj glede prehrane zlasti v

bombajski pokrajini. Neštivilne rekvizicije živčaja za povečanje angleške garnizije in za kontingente ameriških čet, kakor tudi pošiljanje živil za čete na Srednjem vzhodu, povzročajo tragično živlisko revšino skoraj v vsej Indiji. To stanje je še povečalo mržnjo proti Angležem. Demonstracije in incidenti, ki jih povzročajo patrioti, so se hudo zaostriili in že presegaajo meje političnih nemirov. Strah pred lakoto je nov razlog za sovraštvo proti obvladovalcem. Nastajajo neredi v severnih in severovzhodnih pokrajinah Indije, četudi skuša angleška propaganda prikriti njih in jih prikazati kot običajne incidente kongresistov. Huda demonstracija je bila v Bombaju. Množica sestralnih Indijcev je naskočila in oplenila skladišča z žitom kljub varnostnim meram oblasti. Doznava se, da policija ni mogla storiti drugega kot aretirati kakih 80 oseb.

Boljševiška propaganda v Indiji

Bangkok, 15. dec. s. Iz Kalkute poročajo, da je sovjetska agencija Tass v raznih mestih Indije otvorila svoje urade, da bi čimbolj ojačila boljševiško propagando. Ti uradi bodo podrejani orednji pisarni v Madrasu.

Inserirajte v »Jutro«

Ne bodo se otresli krivde!

Neposredna krivda in odgovornost komunističnih voditeljev za izvršena zverinska grozodejstva

Da je dejanski odpor našega ljudstva proti komunističnim teroristom postal tako odločen in tako splošen, je vzrok ne le v njegovi načelni protikomunistični in protiteroristični usmeritvi, pa tudi ne samo v velikem številu umorov, ropov in drugih zločinov, ki so jih komunisti zagrešili. K tolikemu razmahu aktivnega protikomunističnega odpora je posebej pripomogla še naravnost nepojmljiva zverinska podivjanost, s katero so komunistični rabli svoje zločine izvajali. Ko so začele prihajati prve vesti, kako so bile žrtve pred usmrtniško grozovitostjo mučene, jih mnogi niso mogli verjeti, saj je takta podivjanost v popolnem nasprotju s mišljenjem in čustvom našega prebivalstva.

Vesti pa so se množile in na dan so prihajale podrobne ugotovitve, ki jih ni bilo več mogoče zanikati. Posledica je bila na eni strani ta, da je bilo potrpežljivosti prebivalstva konec, na drugi strani pa ta, da so se razpršile vrste »simpatizerjev« in da je hitro začelo kopneti število ljudi, ki so mislili ali se delali, kakor da se jih komunistično početje ne tiče in da lahko nedelavno stoji ob strani. Tudi ti so začeli po teh razkritjih razmišljati in spoznavati ne le upravičenost, temveč tudi nujno potrebo najostrejšega boja proti zločinskemu komunističnemu terorizmu, tem bolj, ker je moral medtem že vsak uvideti, da tudi vse drugo početje komunistov, skritih pod firmo »osvobodilne fronte«, našemu ljudstvu ne prinaša in ne more prinesiti drugega ko nesrečo in pogubo. Sprva so bili bolj redki, a kmalu so postajali vedno številnejši tako, ki so začeli iz tega svojega spoznanja izvajati edino logično konsekvenco ter se pridruževati aktivnim protikomunističnim borcem.

Ta razpad komunistične »pomožne vojske«, kakršno so predstavljali simpatizerji in indiferentci, je komunistično vodstvo temu huj prizadelo, ker je med tem vojska očistevalna akcija na terenu razbila in razpršila tudi njegove partizanske oddelke. Da bi si ohranili vsaj nekaj pristavev, so komunistični voditelji začeli zato po svojih agitatorjih razširjati vesti, da za teroristične umore in zlasti ne za izvršene grozoviti niso odgovorni oni, voditelji, temveč le pokvarjeni, neodgovorni posamezniki, ki da so tudi večino umorov izvršili proti volji vodstva. Nagajali so celo, da so bili ti krivci, ki so se »vthotapili« v partizanske vrste, že eksemplarno kaznovani.

Take in slične vesti so se začele širiti že pred tedni. Na prvi hip se jim vidi, da gre

pri njih le za staro komunistično prakso, po kateri se morajo metode propagande vedno prilagoditi vsakokratnim razpoloženjem med onimi, katerim je propaganda namenjena. Toda to pot so se komunisti temeljito usteli. Ljudje so jih že dovolj spoznali in jim ne nasedajo več. Dobro vedo, da niti eden od komunističnih krivolokov še ni bil od svojih poveljnikov klican na zagovor za svoje zločine, kaj šele da bi bil kaznovan. Enako je jasno, da se niti desetina teh zločinov ne bi bila mogla zgoditi, če bi jih vodstvo ne odobravalno in direktno ne naročalo.

Novi napor komunističnih agitatorjev so tem bolj brezuspešni ker med tem prihajajo poročila, da se zverinski umori še ponavljajo, kjer so se ostanki razbitih partizanov mogli zopet zbrati. Posebno tehtna je preverjena vest, ki prihaja iz Bele Krajine. Tam je skupina partizanov napadla vaško stražo v Suhorju pri Metliki. Razvil se je boj, ki je trajal vso noč in zahteval na obeh straneh več žrtev. Na strani vaše straže je padel med drugimi tudi njen poveljnik, bivši kapetan Dobrovič Vasiljevič, ki se je z nepopisnim junaštvom boril, dokler ni pod dobljenimi ranami onemogel. Padli junak je bil pod imenom »Iztoke« znan in nadvse priljubljen pri protikomunističnih borcih po vsej Dolenjski.

Med spopadom pri Suhorju se je partizanom po izdajstvu posrečilo zajeti nekaj fantov in z njimi metliškega kaplana pa tri Norberta Klementa, duhovnika križevniškega reda. Po absolutno verodostojnih pričah je dognano, da so duhovnika in nekatere fante zverinsko mučili, preden so jih umorili. Na enak način je ugotovljeno, da so to osebno naročili prav vrhovni komunistični voditelji, ki so bili sami navzoči in so sami izrekli to krivno sodbo. Po njihovem izrecnem naročilu so rabli smrtno obsodbo, ki so jo izrekli nad p. Norbertom in večino ostalih fantov, poostriši z nečloveškimi mukami, tako da so nesrečne žrtve izdihale še po več urah.

Če je še bil kdo, ki je dvomil o neposredni krivdi in odgovornosti komunističnih voditeljev za izvršena zverinstva, ga mora dokončno poučiti usoda p. Norberta in njegovih tovarišev v mučeniški smrti. Kdor koli se še kje pojavi, da bi skušal omiljevati zločinsko krivdo komunističnega vodstva, s tem dokaže, da sam odobrava ta grozna početja in da je sam enako kriv kakor oni, ki zločine zapovedujejo in izvajajo.

Anglosaške utvare o Evropi

Glavni organ narodnosocialistične stranke »Völkischer Beobachter« je objavil te dni zanimiv uvodnik o splošnem vojnem in političnem položaju, ki je vzbudil veliko pozornost v vojaških in političnih krogih. Pisec članka je Wilhelm Weiss. Pomenimo glavne misli tudi za naše čitatele.

Pisec najprej ugotavlja, da je ostal splošni strateški položaj, ki so ga namestili Anglosasi s svojimi afriškimi operacijami odločno spremenili, nespremenjen. Poslednji dogodki v Sredozemlju so nasprotno celo dokazali, da ofenzive na tem ali onem odseku še niso dokaz, da je pobuda prešla v roke napadalca. V ta namen je važna samo sposobnost razvijanja lastnih vojskih načrtov brez vplivanja po momentanem vojnem razvoju.

Po nemškem načrtu, izdelanem že vse od začetka konflikta, bi se morala evropska celina spremeniti v nezavzetno trdnjavo. Postopno je bil ta načrt tudi uresničen. Jasno je, da mora biti takšna strategija preudarna, zmerna in da se mora odpovedati vsem ciljem, ki niso nujno potrebni v operativnem pogledu. Tudi strategija je kakor umetnost samo stvar močnega. Končni uspeh se ne nasmehe onemu, ki misli, zanašajoč se na lastne »neizčrpne« rezerve, da mora zmagati tako rekoč avtomatično, temveč onemu, ki sistematično in vztrajno uresničuje svoj načrt in po daljnovidnem računu zbira svoje sile samo na onem odseku, na katerem se mora prej ali slej odločiti usoda vojne.

Z vidika obrambe Evrope in njene konsolidacije ne more biti naravni cilj osi Afrika, temveč ozemlja na vzhodu, kjer so tudi neizčrpna poljedelska bogastva in ležišča surovin, ki so potrebne celini. Veliki življenjski in gospodarski prostor Evrope moramo torej braniti ob Donu in Volgi, kakor so dejansko samo velike zmage na vzhodu omogočile kontinentu, da je postal močan gospodarski in vojaški činitelj, ki je nezavzet.

Takšnega uspeha bi ne bilo mogoče doseči s kolonialno operacijo v zapadni Afriki, ako bi bila na primer izvedena pred dvema letoma, takoj po zlomu Francije. Anglosasi nas hočejo sedaj pozno prisiliti k tej akciji, toda prepozno so najmanj za dve leti.

Naj torej gledamo na položaj kakorkoli, dejstvo je, da anglosaško podjetje v Afriki ne more doseči svojega cilja. Sovražnik je s svojo akcijo hotel potisniti sile Osij v kleščne bloкаде, toda ta poskus je prišel prepozno. Ako so mislili odločiti vojno na afriškem bojišču, to bojišče v tak namen ni primerno izbrano. Izkazanje v Alžiru ne more spremeniti poraza pri Dunkerque. Usoda Evrope se ne bo odločila na afriških tleh. Mnogo prejšnjodaj so nasprotniki trdili, da je rajh sedaj prisiljen v defenzivo kakor leta 1917.

V dobri strategiji nista niti ofenziva niti obramba sama sebi namen. Važno je le to, da se dosežejo vsi v naprej določeni cilji, to pa je doslej znala uresničiti nemška strategija. Navzlic raznim Montgomeryem, Eisenhowerjem in Timošenkem je pobuda krepko ostala v rokah Hitlerja. Ako se mora vojvanje Osij nujno in naravno omejiti v prostoru in času, to ne more sovražnik — po tolikšnih porazih — upravičevati, da izvaja iz tega predgodnje zaključke v smislu položaja iz leta 1917.

Kdaj je sovražnik doslej dosegel samo enkrat v tej vojni uspeh, ki bi bil dejansko spremenil vojni položaj? Tudi afriško vojvanje je dokazalo, da se pod Hitlerjevim vodstvom vojna vodi s premočjo in jeklenimi živci.

Ta gotovost, zaključuje berlinski pisec, je le še bolj potrjena v prepričanju, da razpolaga nemška strategija z vsemi sredstvi, s katerimi bo lahko zadala sovražnika, ko bo za to nastopil primeren trenutek, odločilni in končni udarec.

Delavnost Dopolavora

Predsednik Dopolavora v Napoliu. Predsednik OND in nadzornik Fašistične Stranke avv. Dino Gusatti Bonsembiante je pred dnevi posetil Napoli. Ogledal si je med drugim okrepčevalnico za vojske Osij, ki potuje skozi mesto. Tam so bili zbrani predstavniki vseh Dopolavorov in mnogi člani. Po razviti razstavi se je namestnik poveljnika teritorialne obrambe general Radice zahvalil visokemu predstavniku za veliko skrb, ki jo režim izkazuje Oboroženim Silam. Potem se je predsednik v spremstvu župana poklonil padlim in si ogledal dela za stalno »vojaško vase«, ki bo obsegala 22 sodobnih paviljonov, vojaško kopalnico, in mornariški sedež, kjer je obdaroval mornarje. Sledil je obisk vseh mestnih Dopolavorov in predstav za pripadnike Oborožene Sile. Neki predstavi so prisostvovali tudi nemški vojniki in je bila zaključena z vzklikanjem Duceju. Zvezni tajnik v Napoliu, ki je predsednik Pokrajinskega Dopolavora, mu je podal poročilo o delu in je izrazil svoje veselje, da ga lahko poda prav v tem izrazito sredozemskem mestu nad katerim je sovražnik zastojal strelal svoj bes. Ni mogel omajati silne moralne trdnosti. Poročilo se je začelo in zaključilo z vročim pozdravom Duceju.

Izvirna iniciativa Dopolavora »Montecatini«. Podjetniški Dopolavoro Montecatini v Milanu se je odločil, da bo priredil vrsto predstav, ki bodo gledalcem prikazale zgodovino italijanskega gledališča od Goldoni do danes. Začeli bodo z Goldonijevimi »Zaljubljenici« in zaključili s sodobno Pirandellovo igro. Pred vsako predstavo bo kratek opis vsebine in življenjepisa avtorja. V načrtu je tudi posebna kombinacija v pogledu predvajanja na odru, ki bo nekaj edinstvenega v zgodovini gledališke umetnosti.

Dopolavoristi v Imperli za tovariše pod orožjem. Delo Dopolavora v Imperli za tovariše pod orožjem dokazuje zmeraj večjo vzajemnost. V zadnjem času je razdelil med vojske na poti 20 stotov hrušk, jabolk in grozdja, 10 stotov kuhanega kosa, 20 ha vina in mnogo karamel, čokolade ter cigarete; 10.000 komadov pisemskega papirja in ovojev, 1000 razglednic z znamkami, 2.000 brošur in 1000 trobojč. Libijski otroci pa, ki prebivajo v kolonijah v Bordighi, so vrednim vojakom odstopili svoje obroke marmelade in kruha. Pritzadevanju Dopolavora pa se pridružuje tudi vse prebivalstvo. V enem samem okraju San Rema so prebivalci zbrali za vojske 15.000 lir.

Vojni filmi v Triestu. Pokrajinski Dopolavoro je priredil v gledališču »Fenice« veliko brezplačno predstavo za vojske in dopolavoriste, ki imajo izkaznico za leto XXI. Predvajali so film »L. U. C. E.«, filmski žurnal P. N. F. — O. N. D. Ste. 1 in tri najnovejše dokumentarne nemške filme, ki so bili posebej izdelani za Trieste in ki prikazujejo vojne dogodke v Afriki in Rusiji. Gledališče je bilo polno zasedeno.

Loterija za vojske. Pred dnevi se je vršila v sedežu Dopolavora za trgovino in industrijo v Triestu loterija v korist vojske. Udeležba prebivalstva je bila zelo velika. Prvo in drugo nagrado, spalnico in sprejemnico, je žreb poklonil dvema ladje-

Seja španske vlade

Madrid, 15. dec. a. Pod predsedstvom generala Franca je španska vlada nadaljevala svoje seje, o katerih doslej še ni bilo izdano nikakršno uradno poročilo.

Madrid, 14. dec. a. Pod predsedstvom generala Franca se je to noč zaključila seja vlade, ki je odobrila med drugim tudi zakon o začasnem pravilniku kortesov, ratificirala špansko-argentinske dogovore, podpisane v Buenos Airesu 5. septembra t. l., nadalje ukaz vojnega ministra, ki povišuje v generalnega poročnika poveljnika »Slnje divizije« Muncoza Grandeja. Zakon istega ministra, ki pooblašča ministra vojske, da lahko odredi mobilizacijo civilne industrije po potrebi, ukaz pravosodnega ministra, ki priznava povojno svobodo 5823 obsojencem, zakon ministrstva financ o sodelovanju države pri povzdigi trgovske mornarice, dekret industrijskega ministrstva, ki ustanavlja trgovsko odposlanstvo v Buenos Airesu, ukaz ministrstva za narodno vzgojo, ki ustrinja v okviru višjega sveta za proučevanje nacionalni svet zdravniških zvez, zakon ministra za delo, ki uvaža obveznost zavarovanje proti boleznim ter več ukazov ministrstva za javna dela, ki se nanašajo na izvršitev najnujnejših del.

Krvavi gladovni izgredi v Perziji

Ankara, 15. dec. a. Nemiri v Iranu se stalno nadaljujejo zaradi težkega prehranbenega položaja, ki se še vedno slabša. Zito, ki ga razdeljuje angleške oblasti, je samo še bolj razpihalo nejevoljo prebivalstva. Oblasti so obetale, da bodo zboljšale položaj z ukrepi proti draginji, v resnici pa so uvozile v državo le neznatne količine žita ter ga razdelile med gladujoče prebivalce. Draginja in glad, ki sta nastala zaradi brezobzirnih revizij angleških in sovjetskih čet, vidno naraščata.

Obup prebivalstva je splošen. Ne samo v Teheranu, temveč v vsem Iranu so bile številne demonstracije, med katerimi so bile napadene in opljene trgovine in skladišča z živil. Policija je mnogo ljudi aretirala. Samo v Teheranu so zaprli nad 200 ljudi pod obožbo, da so sodelovali pri izgredih in da so ščevali prebivalstvo k protestom proti tuji zasedbi. Po mestu križarjajo močne patrulje angleških čet. Ker so pri demonstracijah zadnjih dni sodelovali tudi mnogi profesorji in dijaki, je minister za kulturo Ranien izdal proglas, s katerim je zagrozil z izredno strogimi ukrepi. Po vestih iz Teherana se je gibanje izstradanih ljudi razširilo na podeželje in v mnogih krajih je prišlo do spopadov med angleškimi četami in prebivalstvom.

Podaljšanje izjemnega stanja v Argentini

Buenos Aires, 15. dec. s. Ministrski svet, ki se je sestel pod predsedstvom Castilla, je sklenil za nedoločen čas podaljšati izjemno stanje, kar je potrebno za jačanje edinstva in obdržanje položaja, ki ga je Argentina zavzela v vojni.

Gospodarstvo

Tipizirane barake

V vojni zavzemajo barake kot zasilne zgradbe važno vlogo. Baraka gotovo ni izum vojne, vendar se v vojni prav do bro obnese, predvsem za nastanjenje vojaških enot, pa tudi za vskladičenje blaga in vojnega materiala. Ze v prejšnji vojni so se barake v znatni meri uporabljale, navzlic temu se je vrednost barak, ki se dajo hitro postaviti, prav izkazala šele v sedanjih vojni. Novemu načinu gradnje tipiziranih barak posveča daljši članek »Frankfurter Zeitung«, ki med drugim navaja naslednje:

Barake se danes uporabljajo ne samo za vojsko, temveč tudi za delovno službo, za nastanitev inozemskih delavcev, vojni ujetnikov in izseljencev, nadalje za nastanitev prebivalstva ogroženih mest pa tudi za delavnice in oboroževalni industriji, za pomožne bolnišnice, za pomožne urade oblastev in tvrdk, za pomožna skladišča industrije in železnice in za številne druge svrhe. Vojna je prinesla ogromno potrebo barak in če bi se te barake gradile po starem načinu, potem ne bi bilo mogoče zgraditi niti ene desetine potrebnih barak. Zato je bilo treba gradnjo barak tipizirati, kakor se tipizirajo predmeti, ki jih je treba proizvajati v velikem številu. Tako se je rodila misel izdelovati barake na industrijski način. V resnici danes gradnja barak ni več posej tesarjev, temveč posej specialne industrijske stroke.

Ze več let pred vojno je rastoča potreba barak zlasti v nemški delovni službi dovela do tega, da so pričeli izdelovati prenosljive barake iz normiranih sestavnih delov. Tako je postopno nastal poseben tip barake RAD, ki se danes v Nemčiji najbolj uporablja. Te barake RAD so zgrajene iz docela enakih sestavnih delov. V kratkem času se lahko razstavijo v posamezne dele in se na drugem mestu znova postavijo, pri čemer ni treba paziti na to, da bi isti deli posameznih barak tudi na novem mestu zopet stali na istem mestu, ker se deli lahko poljubno zamenjajo. Silajno preizkušnjo so RAD barake pokazale pri gradnji nemških utrd na zapadu leta 1938, ko je bilo treba v kratkem času postaviti na tisoče barak za delavce in za material in jih po razmeroma kratkem času zopet postaviti na drugo mesto. Ravno tu se je izkazala prednost tipiziranih delov, ki omogočajo, da se barake iz velikega števila normiranih sestavnih delov v najkrajšem času postavijo in zopet razložijo ter na novem mestu znova postavijo. Danes je ta tip RAD barake že tako razširjen, da odpadeta dve tretjini celotne

proizvodnje barak v Nemčiji na ta tip, poleg katerega obstaja še tip BFH barake, ki je nekoliko večja. Danes se v Nemčiji izdelujejo izključno samo ta dva tipa barak, in sicer v številnih podjetjih, od katerih posamezna podjetja izdelujejo le nekatere dele. Tako postavljena baraka ima posamezne dele iz najrazličnejših tvornic. Če se izkaže potreba za gradnjo določenega števila barak, potem je treba le naročiti posamezne dele v tem številu in v najkrajšem času se lahko postavi celo taborišče barak z osteklenimi okni, z vrati, ki imajo že vdelane ključavnice, z dimnikl itd.

Te tipizirane barake ne obstajajo morda iz tramov, temveč iz povezanih desk, ki so že v tvornici združene n. pr. v steno. Pri postavitvi barake ni treba uporabljati žebelj, ker se posamezni deli združijo enostavno z vijaki, ki so že vdelani. Za postavitev barake je potrebno največ dva dni. Prvi dan se pripravi teren in se zabijejo potrebni piloti, drugi dan pa stoji že baraka z dvojnimi stenami, okni, vrati, podom, stropom in streho docela pripravljena za vsvetev. Rutinirana moštva, ki postavljajo barake, vrše svoje delo brez načrtov in lahko postavijo na pripravljen fundament vso barako v nekaj urah. Ta način gradnje tipiziranih barak pa omogoča tudi precejšen prihranek na materialu, medtem ko je baraka sama po svoji uporabnosti mnogo boljša, ker se v tvornici lahko posamezni deli mnogo solidneje zgradijo, kakor na stavbišču samem. Normiranje posameznih delov gre tako daleč, da se posamezni deli uporabljajo tako pri baraki RAD, kakor tudi pri večji baraki BFH. Čeprav je za eno barako potrebno približno 3000 posameznih delov izdelujejo v tvornicah le 80 različnih vrst sestavnih delov. Izdelovanje posameznih delov v velikem številu omogoča vrhu tega dalekosežno mehanizacijo proizvodnje. Posamezne deske, ki naj se združijo v steno, se ne zbijajo z žebli, temveč se za zbijanje uporabljajo novi stroji, na katerih se posamezne deske združijo na podoban način, kakor se sešijeta dva kosa blaga na šivalnem stroju.

Posamezni deli teh tipiziranih barak se danes izdelujejo skoro po vsej Evropi v približno 500 podjetjih. Vrhu tega izdeluje posamezne manjše dele okrog 1000 obrtniških obratov. Načrte same izdeluje en sam konstrukcijski urad, ki sproti proučuje, kaj se da še v proizvodnji poenostaviti in mehanizirati, tako da tvornice same ne potrebujejo konstrukcijskih uradov.

Gospodarske vesti

= Taksa za proizvodnjo umetnih tekstilnih vlaken. Te dni je bil za posamezna podjetja določen znesek takse na proizvodnjo umetnih tekstilnih vlaken, ki znaša za vso Kraljevino 200 milijonov lir. Razdelitev te takse na posamezna produkcijska podjetja za leto 1942-43 nam nudi približno sliko, kako je v Italiji razdeljevana proizvodnja umetnih tekstilnih vlaken na posamezne koncernne. Od skupnega zneska 200 milijonov so za leto 1942-43 določeni naslednji zneski takse: Snia Viscosa 105 milijonov lir, skupina Cisa Viscosa 42,9 milijona lir, družba Saifta (prej Chatillon) 26,5 milijona lir.

= Italijansko švicarski dogovor o finančnih vplačilih. V okviru nedavno med Italijo in Švico sklenjenega gospodarskega sporazuma je bil sklenjen tudi sporazum o bodočem transferu finančnih terjatev. Od donosa švicarskega kapitala v Italijo v obliki kuponov, obresti, dividend, najemnin itd. bo dovoljeno na posebnem klirinškem računu transferirati 50%. drugo polovico pa bodo Švitarji lahko uporabili za razne naložbe v Italijo.

= Italijanska udeležba v rumunski petrolejski industriji. Poldržavno podjetje za predelavo nafte ANIC (Azienda Nazionale Idrogenazione Combustibili) v Rimu je odkupila večino delne družbe »Xenia«, rumunske industrije in trgovine zemeljskega olja. Od 50 milijonov levej glavnice v nominalni vrednosti 43 milijonov, ostale delnice v nominalnem znesku 7 milijonov pa so ostale v rokah rumunske družbe Rede-venta.

= Povečanje madžarskega narodnega dohodka. V zadnjih letih se je madžarski narodni dohodek več nego podvojil, deloma zaradi narasle proizvodnje, v znatni meri pa zaradi povečanja državnega področja. Za leto 1941 znaša madžarska uradna cenitev narodnega dohodka 10,5 do 11 milijard pengov, nasproti 4,5 milijarde pengov v letu 1938.

= Svetovna proizvodnja umetnih tekstilnih vlaken. V letu 1940. je svetovna proizvodnja celulozne volne prikratk nadkrilila proizvodnjo umetne svile. V tem letu je znašala proizvodnja celulozne volne 585.000 ton, proizvodnja umetne svile pa 534.000 ton. V letu 1941. se je proizvodnja celulozne volne nadalje povečala na 672.000 ton, proizvodnja umetne svile pa na 588 tisoč ton, tako da je skupna proizvodnja celulozne volne in umetne svile dosegla 1.26 milijona ton. Za letošnje leto pa računajo strokovnjaki, da bo ta proizvodnja narasla na 1,4 milijone ton. Pretežni del svetovne proizvodnje odpade na Evropo, ki potroši v normalnih letih okrog 4 milijone ton tekstilnih izdelkov. Za nadaljnjo

povečanje proizvodnje umetnih tekstilnih vlaken obstojajo torej še nadaljnje velike možnosti.

= Francija in Francoska Afrika. Ze prvi mesec po ameriško-angleškem vdoru v Francosko severno Afriko se je izkazalo, da obični posledice zasedbe edino Francija sama. Nerazpoloženje, ki je že prej vladalo nasproti Angliji in Ameriki, se je še povečalo ko so se pojavile prve posledice te akcije. Francija je od nekdaj uvažala iz Alžira znatne količine vina. V zvezi z načrtom za oskrbo Francije z vinom so se v jeseni računali, da bo mogoče iz Alžira uvoziti 14 milijonov hektolitrov vina, kar naj bi omogočilo povisjanje sedanjega obroka vina, ki znaša 1 liter na osebo in teden. Sedaj pa je pričakovati, da bo morala Francija v doglednem času poostri racioniranje vina. Prizadeta bo tudi industrija za predelavo vina, ki ji bodo zmanjšani kontingenti. To velja predvsem za izdelovalnice vinskega žganja (cognac). Francija je prej uvažala iz Afrike tudi znatne količine zemeljskih orehov in olja iz zemeljskih orehov. Ker je sedaj ta uvoz nemogoč je bil že za december znižan obrok maslač. Tudi na področju potrošnje raznega luksuznega blaga je prišlo do znatnih izprememb. V Franciji so doslej že svobodno prodajali, kakao in čokolado ter kavo, ker se je Francija s kakavom in kavo lahko oskrbovala iz svojih severnoafriških kolonij. Sedaj pa je tudi ta oskrba prekinjena in je v Franciji že praktično prenehala svobodna prodaja čokolade, kakava in kave. Končno je Francija prej uvažala iz severne Afrike precejšnje količine sočiva, medtem ko izpada uvoza ameriških fusfatov in bo v obšutni meri zadel francoske oskrbe z umetnimi gnojili.

Poostreni davčni predpisi v Turčiji

Ankara, 14. dec. s. V Turčiji so bili izdani prav drakonski davčni predpisi. Posobna komisija je sestavila davčne sezname z imeni vseh davkoplačevalcev, ki bodo morali plačati v državne blagajne po zakonu določene davke v prvih 14 dneh po objavi seznamov. Kdor bi v tem roku ne plačal, bo moral plačati še enkrat tolikšne davke v naslednjih 14 dneh, v nasprotnem primeru pa bo prisiljen vstopiti v delovne čete in bo pol njegovega zaslužka odtegnjenega za plačilo davkov. Objava davčnih seznamov za mesto Carigard, kjer so najbogatejši državljani, se bo v kratkem izvršila. Opažati je zastanek poslov kot posledico objave prvih seznamov na novo obdavnih davkoplačevalcev.

INSERIRAJTE V »JUTRU«!

ZAHVALA

Za premnoge izraze sočutja in naklonjenosti ob bridki izgubi naše nepozabne mamice, babice in tašče, gospe

GORJAN KARLE roj. BLAŽ

ter za poklonjene vence in cvetje se vsem najiskrenejše zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni g. vikarju Casermanu ter g. kaplanu Jamniku za tolažilne obiske v njeni bolezni, g. dr. Kačarju za zdravniško pomoč ter vsem, ki so pokojnico spremlili na njeni zadnji poti, zlasti načelniku prosvetnega oddelka g. dr. Sušniku. Iskrena hvala tudi onim, ki so počastili njen spomin z dobrimi deli.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v petek, 18. t. m. ob 7. uri v župni cerkvi Sv. Jakoba.

V Ljubljani, dne 16. decembra 1942.

Rodbina PROF. ŽITNIKOVA

Radio Ljubljana

CETRTREK, 17. DECEMBRA 1942-XXI
7.30: Lahka glasba. 8.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Simfonična glasba. 13.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 13.15: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih sil v slovenski. 13.25: Izmenjalni koncert z Nemčijo — Orkester pesmi vodi dirigent Angelini. 14.: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šiljanec — Lahka glasba. 15.: Poročila v slovenski. 17.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 17.10: Pet minut gospoda X. 17.15: Nove plošče Cetra. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Napevi in romane. 20.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.45: Koncert orkestra Cora. 21.15: Koncert vodi dirigent Ghislanzoni. V odmoru predavanje v slovenski. 22.15: Koncert violinistke Francke Rejcek-Ornik, pri klavirju Marta B'izjak-Vajalo. 22.45: Poročila v italijanski.

Dolenjec

Ob sedemdesetletnici Ivana Rostana

Ni menda ljubljancina, ki bi ne vzbudila njegove pozornosti vitka, mladeniška pojava moža, ki se sprehaja vsak dan ob do- ločenem času po ljubljanskih ulicah in najbližji mestni okolici. Krepih korakov, čilga in zdravega, vedno vedrega in na- smejanega lica, zročega samozavestno pred se in vsakemu v obraz, z nepogrešljivo vir- zinko med zobmi, skratka pokonci — moža — takšnega srečujes Ivana Rostana, ki stopa danes čez prag faraonov.

Mnogo je na duši in telesu zdravih se- demdesetletnikov, ki jih naši dnevniki jav- nosti šele predstavljajo in jo z njimi se- znanjajo. Ivan Rostan pa je z njo že davno tesno povezan. Tudi podeželje ga pozna. Z neutrudljivo delavnostjo na stanovskem, gospodarskem in sportnem poprišču si je že sam napisal obsežno knjigo svojega plo- donosnega življenja. Ako pa se ga danes še posebno spominjamo, izpolnjujemo s tem kot kronisti le svojo dolžnost, ker želimo opozoriti tudi najširšo javnost na njegovo vsestransko, z lepimi uspehi poplačano živ- ljenje.

16. decembra 1872 na Mirni na Dolen- skem rojenemu slavljenču so rojenice usode posebno življenjsko pot. Nič pomemb- nejša nismo mogli iztakniti iz njegovih mlajših let. Samo to nam je še v spominu, kar je bil nekoč sam o sebi povedal. »Vsek- dar, kadar me je hotela usoda pritisniti k tlom, sem se zatekel k tebi, draga vinska trtice, in tvoj čudodelni sok in dala zvesta prijateljica viržinka sta mi dala vselej no- vih moči in pobude, da sem se zopet pognal kvišku.«

Dolenjska z vabljivimi vinogradi in zida- nicami, valovitimi griči in zasanjanimi po- lji, pa s šegavo gorovico hudomušnih ro- jakov mu je tako globoko prežarila srce, da se je — kadarkoli mu je dopuščal čas — z največjo radostjo in otroško ljubeznijo zatekal v njeno naročje. Iz nje je črpal ne- broj pobud. Poklic si je Rostan izbral v fi- nančni računski stroki, v kateri je prestop- pal po dvestem letu učiteljevanju. V novem službenem okolju je bil že zreli mo- jasnega pogleda v bodočnost in v krepko pre- tehtanosti načrti, ki jih je v svojem or- ganizatornem razumu ves čas tako srečno uveljavljal. Da se je z vso živostjo in v prvi vrsti oklenil stanovske organizacije, je razumljivo. Saj je med vsemi drugimi najbolj živo čutil potrebo osamosvojitve »Društva državnih računskih uradnikov«, ki je bilo kakor ostale sorodne organizacije do leta 1906. le nekakšna podružnica du- najske centrale. Splošno zaupanje stanov- skih tovarišev mu je v tem združenju po- klanjalo najbolj vidna mesta. Leta 1923. je bil izvoljen za predsednika, ponovno pa je najvestneje vodil tudi tajniške posle, da ne omenimo njegovega odličnega sodelova- nja pri takratni »Osrednji zvezi«, ki je v veliki meri oplojnilo njeno prizadevanje za skupne interese drž. nameščencev in upo- kojencev. Kjerkoli se je pojavil Rostan v tistih razgibanih časih kot zaščitnik stan- ovskih interesov drž. nameščencev, povsod in ob vsaki priliki je pokazal resnega pred- lagalca in stvarnega premišljenega deba- terja. Vselej je bil Rostan velikega forma- ta doganjen izkustev.

Nič manj ko stanovska so mu bila pri sr- cu gospodarska vprašanja. Do leta 1901. je

Z razstave Mušič-Sedej-Zonič v Jakopičevem paviljonu

Maksim Sedej: Videk

Razstava je dosegla prvi teden, odkar je odprta, rekorden obisk. Opozarjamo na to zanimivo kulturno manifestacijo naše mla- de slikarske generacije.

KULTURNI PREGLED

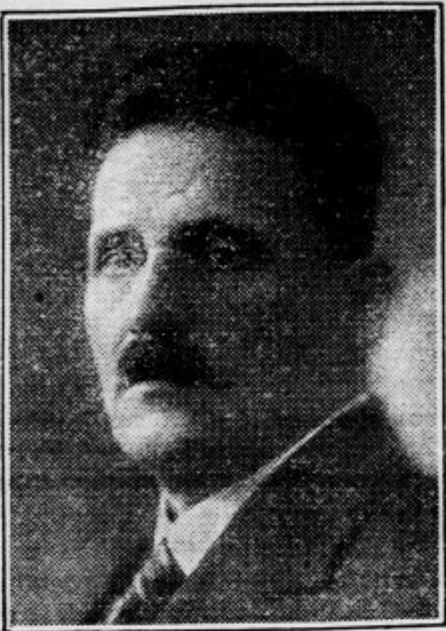
N. S. Ljeskov v slovenskem prevodu

Nikolaj Semjanovič Ljeskov je pri nas nezasluzeno malo znan, čeprav ga slov- stveni zgodovinarji uvrščajo že nekaj časa med posebno originalne in močne ruske pi- satelje 19. stoletja. Da, nekateri so celo voljni, da ga pomaknejo iz vrste »scrivitorij minorie« med slovstvene zvezde prve veli- kosti. Vsekar je tako sodba nekoliko pre- gnana, kajti ni moči zanikati, da se je Ljeskov razvil pod vplivom Tolstojana in Dostojevskaja in da morda v marsičem nadaljuje Gogoljevo pripovedno smer. Elio pa bil napak in krivico, če mu ne bi pri- znali povsem izvirnih potez in ne opazili velike značilnosti njegovega dela za duha ruskega slovstva v razdobju realizma. Se- dad smo dobili — kmalu za italijanskim prevodom — v slovensčini Ljeskovljevo povest »Začarani romari« skupno z novelo »Nesmrtni Golovani« (Slovenčeva knjižni- ca št. 30, 186 str.) in slovenski čitatelj si lahko sam ustvari sodbo o polnokrvni pri- povedni sili tega pisatelja.

Slovstveni zgodovinar in kritik Ettore Lo Gatto piše v svoji odlični, letos izšli »Storia della letteratura russa« o Ljesko- vu, da je njegova slovstvena usoda tem bolj čudna, ker je vstopil v literaturo, ne da bi bil pokazal kakšen drug vpliv, kakor je vpliv tedanje normalne kulture; uveljav- ljal se je s svojo izvirnostjo in neodvisnim duhom tudi proti odporu in nerazumevanju kritike. Čeprav je duhovno brž podlegel vplivu Tolstojana »apostola«, je vendar od- kril v samem sebi novo, ne samo ideološko, marveč predvsem oblikovno originalnost.

N. S. Ljeskov (1831—1895), po rodu iz gubernije Orel, je slovstveno najzibavnejše

bila miselnost slovenskega uradništva na bivšem Kranjskem več ali manj še vedno navezana na migljaje in vodstvo raznih du- najskih osrednjih organizacij. Tega leta pa se je dokončno otreslo vseh tujih vpli- vov. Proslava 25letnega obstoja »Hranil- nega in posojilnega konzorcija« je odjeknila tako, da je iz nje pronicila ideologija uradniške skupnosti in solidarnosti, ki sta uradniškemu pokretu pod Rostanovim vo- dstvom utrlji pot v novo življenje. 21. marca 1932 je praznoval Ivan Rostan 30letnico plodonosnega delovanja tega koristnega za-

voda, ki mu je današnji slavljenec 10. oktobra 1931 z velikopoteznim načrtom omogočil otvoritev lastnega doma v Gajevi ulici. Po Rostanovi zamisli naj bi sprejela ta stavba, ki predstavlja najlepši spomenik Rostanovemu delu, pod svoj krov poleg imenovane gospodarske zadruge tudi na- bavljajno zalugo drž. nameščencev, kon- vikt dijakov — pripadnikov uradniških družin in uradniško menzo s čitalnico. Za- radi desinteresanosti takratne »Zveze na- bavljajnih zadrug«, ki je bila naprošena, da akcijo financira in sprejme zgradbo in svojo last, se prvotni načrt ni mogel docela iz- vesti. Vsekakor pa je »Hranilni in poso- jilni konzorcij« s stavbo neprispevanje mnogo pridobil. Smelo lahko trdimo, da sta njegov razvoj in pojava delovanje v pr- vi vrsti zasluga bivšega njegovega ravna- telja in sedanjega častnega predsednika Iva- na Rostana, ki je z izdatnim prispevkom pomagal ustanoviti znani sklad za dajanje podpor vdovam in sirotam drž. nameš- čencev in ki je od njega prevzel svoj naziv (Rostanov sklad).

V letih 1906 do 1911 je postalo pereče vprašanje zadruge za zgradbo uradniških stanovanj po vzorcu, ki si ga je bil zamislil rajni dr. Krek za delavske hišice. Pod Ro- stanovo egido je bilo leta 1908 osnovano »Uradniško stavbeno društvo«, ki se je l. 1910 prekrstilo v »Občekoristno zadrugo za stavbe in stanovanja« ter zgradilo v Ljub- ljani prvo uradniško hišo. Kriza »Prvega ljubljanskega uradniškega gospodarskega društva« je našla v Rostanu rešitelja. Po trikratni brezuspešni volitvi je sprejel sled- nji predsedniški mesto on, ki se mu je po- srečilo oteži družinske konkurence. Rostan je s premišljeno likvidacijo zadruge dosegel, da ni utrpel noben član izgube. — Kamorkoli so nezdružbe razmere pozvale Ivana Rosta- na, vsepovsod se je zavedal, da zahteva po- ložaj uradniškega razreda velikih dejanj. Že zgodaj je spoznal nujno potrebo najšir- še koncentracije vseh stanovskih in gos- podarskih edinic drž. nameščencev. In uvidel je, da se morajo individualna stremjenja ujediniti celic podvreči eni sami moč- ni volji, ki vse svoje člane enotno usmerja in jih, vzbujajoč v njih stanovsko discipli- no in energijo, vzgaja ter usposablja za pravo stanovsko kulturo.

Omenili smo že, da se je Ivan Rostan uveljavljal tudi na kulturnem poprišču. Že v mlajših letih je spretno vodil pero; na- stopal je pri raznih prilikah kot prigodni pesnik, pevec, igralec, predavatelj in de- klamator.

Njegovi gospodarski članki v »Našem Glasu«, »Poštnem glasniku« in v drugih li- stih so vedno vzbudili zasluženo pozornost. Oglašal se je tudi v beograjskih listih. Ni se čuditi, da je — priklenjen na lepo slovensko zemljo — prevzel 11. marca 1922 predsedstvo društva »Krk«, ki je imelo med drugim namen, »podvzeti vse, kar ute- gne kakorkoli služiti kulturni in gospodar- ski povzdigi Dolenjske, oziroma celotne (bivše) Dravske banovine«. Pod geslom »Spoznavaj Dolenjsko!« je prirejalo to dru- štvo, čigar predsednik in prvi ustanovni član je bil Rostan, družabne sestanke z raznimi predavanji, na katerih so nastopili naši najbolj priznani umetniki. Vsem so še v dobrem spominu predavanja »Kake- vega filma« Dolenjska v filmu, Šukijetov,

Jarčev, Zorčev, Jakčev in Rostanov ve- čer, ki so nudili občinstvu poleg poučnega dela tudi mnogo razvedrila. Zlasti pa sta sijajno uspela društvena izleta v Dolino gradov pri Novem mestu (3. VII. 1933) in v kraljestvo Trdinovih bajk na Gorjance.

Prav gotovo dolenjska metropola še ni zbrala v svoji sredi toliko ljudi, kolikor se jih je zgrnilo vanjo 9. X. 1933 ob od- kritju spominske ploče Milanu Pugliju na njegovi rojstni hiši. »Krk« se je z od- kritjem spominskega reliefa oddolžila spo- minu novomeškega umetnika - trpina na najčastnejši spomin in je s to slavnostjo krepko učvrstila važnost in pomen svojega obstoja za slovensko kulturo. Da je bil duša priraliive predsednik Ivan Rostan, ki je imel pri odkritju reliefa slavnostni go- vor, je odveč poudariti. Visoko poslanstvo tega kulturnega društva se zrcali tudi v dejstvu, da je izvolilo za Dolenjsko naj- bolj zaslužne moža, kakršni so bili sklada- telj Ignacij Hladnik, profesor Ferdo Seidl in dvorni svetnik Fran Šuklje, ki jih danes že vse krije domača zemlja, za častne čla- ne. Rostan je velik ljubitelj glasbe. V mlaj- ših letih je bil odličen pevec, ki tudi ni odrekel, kadar je bilo treba seči v žep. Odtod častno predsedništvo, ki mu ga je poklonilo šentjakobsko pevsko društvo v Ljubljani.

Dobro človek ljubi naravo in vse, kar je v njej. Tak je tudi Rostan kot predsednik kinološkega kluba ob strani svojega naj- zvestejšega tovariša boksarja Čike. Rjav- ček boksar sam po pasmi, drugače pa doberhoten, ljubezven in miroljuben kakor njegov gospodar! —

Široko smo se razpisali o našem sla- vljenču, a še dolgo nismo povedali vsega, kar bi želeli. Kot državni uradnik je Ro- stan ves čas do svoje upokojitve v letu 1929 odlično izvrševal svoje poklicne dol- žnosti. Ustrezljiv in ljubezven stanovski to- variš ni mogel biti tudi kot prestojnik drugega. Od vseh je bil visoko spoštovan. Izvenuradno udejstvovanje ni nikoli hro- nilo njegove vestnosti v službi. Vedno pa je hodil ravno pot in pokonci, tilnika ni klonil pred nikomur. Tak je kot višji fi- nančni rač. svetnik stopil v zaslužni po-

Vokalni in instrumentalni koncert v Operi

Giuseppe Taddei in Giorgio Sembri med sodelujočimi

V petek 18. t. m. bo v Operi koncert, ka- terega čisti dobiček je namenjen Zdrže- nju gledaliških igralcev v Ljubljani.

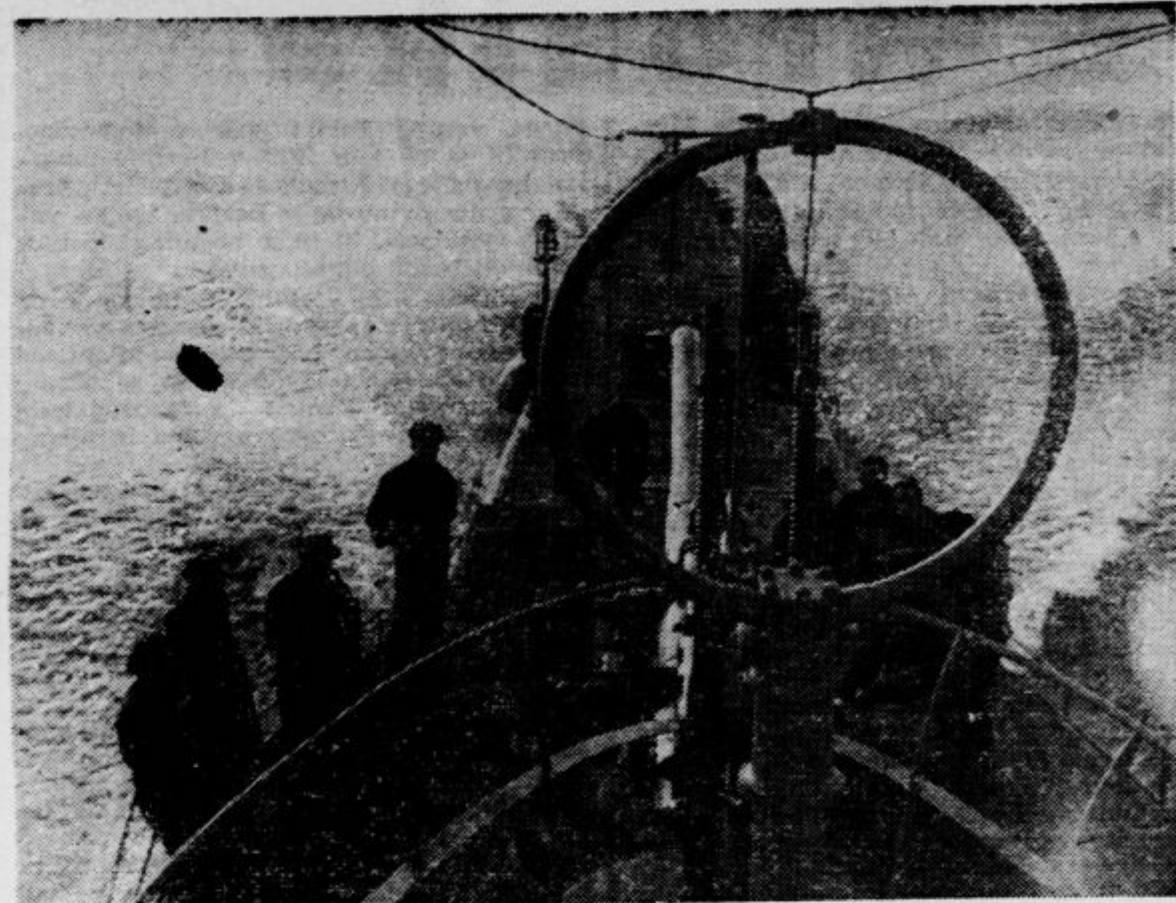
Poleg opernega orkestra pod taktirko di- rigenta Demetrija Zebreta, ki bo izvajal uverturo iz Smetanove opere »Prodana ne- vesta«, Mascagnijev intermezzo iz »Cavale- rie rusticane« in Dvořákov »Slovenski ples« (št. 7) bosta nastopili kot solisti Ksenija Vidaličeva (sopran) in Elza Kar- lovčeva (mezzosopran). Vidaličeva bo pela arijo iz »Prodane neveste« in iz »La Bohe- me«, Karlovčeva pa arijo iz »Trubadur- ja« in opere »Orfej in Evridika«. Razen naših znanih pevč bosta sodelovala na kon- certu iz prijaznosti dva nam še neznan- a pevca: baritonist Giuseppe Taddei in tenorist Giorgio Sembri.

Giuseppe Taddei je po rodu iz Genove, star 26 let. Petje je študiral v Rimu pri pevskega mojstru Lussiju. O priliki pevške tekme v rimski Operi Reale je zmagal kot konkurent in je debutiral v operi »Lohen- grin«. Šest let je član rimske opere. Pel je na: Scali, v San Carlu, preteklo zimo v berlinski operi (Fanciulla del West) Pel je v teku svojega gledališkega delovanja v

Baritonist Giuseppe Taddei

sledenih delih: »Rigoletto«, »Trubadur«, »La Boheme«, »André Chénier«, »Ples v maskah«, Nastopal je v družbi z Gigliem, Lauri Volpijem, Paserom, Schippo, Taglia- vinijem, Caniglio, Favero, Toti dal Monte i. dr. Pel je med drugim pod muzikalnim

A bordo di un sommergibile italiano in crociera di guerra — Na krovu italijanske podmornice

koj, tak je tudi danes, ko praznuje sedem- desetletnico svojega razgibanega in boga- tega življenja. Stevilnim slavljenčevim pri- jateljem in znancem, ki mu k sedemdeset- letnici najiskrenejše čestitajo, bo v največje zadoščenje, ako bo Ivan Rostan še mnogo let z viržinko v ustih, vedrega lica in sme- jočih se oči. pa krepak in zdrav koracil po ljubljanskih ulicah ali pa pri čaši rujne kapljice oživljal spomine na tako lepo, sončno preteklost. Predvsem pa želimo, da bi njegovi mladeniški sedemdesetletnici sledil praznik enako krepkega završenega osmega decenija. In tedaj na svidenje! —aš

Iz Hrvatske

Poglavnik na razstavi Fašistične knjige. Pretekli teden je obiskal nedavno odprto razstavo fašistične knjige v Zagrebu, med drugimi odličnimi gosti tudi Poglavnik. Sprejeli so ga poslanik Casertano in od- poslanec Fašistične stranke Carlo Bale- stra di Mottola z osebjem poslanstva in člani Stranke. Poglavnik si je z velikim zanimanjem ogledal razstavljene knjige in izrazil svoje zadovoljstvo nad uspešno razstavo.

Odlikovanje generala Montagne. V če- trtek je Poglavnik sprejel v avdienci in odlikoval generalnega poročnika fašist- čne milice Montagne. Odlikovancu je izro- čil red krone kralja Zvonimira I. stopnje z meči in pravico do naslova viteza. Slo- vensnemu obredu so prisostvovali mnogi od- likniki ter visoki častniki vojske in milice.

Dr. Stjepan Tropsch umrl. V petek zju- traj je v Zagrebu umrl znani vseučiliški prof. in znanstvenik dr. Stjepan Tropsch. Po končanih študijah je služboval kot profesor germanistike na zagrebškem vseučilišču. Udeležoval se je tudi v poli- tičnem življenju in je bil nekaj časa na- rodni poslanec. Znanstveno je bil zelo plodovit in je napisal nešteto razprav v nemščini in hrvaščini. Pokojnik je bil splošno znan kot znanstvenik, dober pe- dagog in človek plemenitega srca. Pokopa- li so ga v nedeljo na Mirogoju.

Nov grob. V Zagrebu je 11. t. m. premi- nila ga Jerica dr. Jenkova. Za njo žalu- jejo soprog dr. Fran, sin Vojo, hčerki Jelke in dr. Valentina ter številno drugo sorod- stvo. K večnemu počitku so blago rajno položili v ponedeljek dopoldne na mirogoj- skem pokopališču.

Zagrebski višješolci si ogledujejo zam- lavosti mesta. Ravnateljstvo druge mo- ške gimnazije je sklenilo, da seznanj- di jake višjih razredov z vsemi znamenitost- mi Zagreba in njegovih muzejev. Učenci si bodo morali natančno ogledati tudi za- grebske spomenike, profesorji pa jih bodo seznanili z življenjem in delom njihovih ustvariteljev.

Prehrana hrvatskih vseučiliščnikov. Urad za socialno in zdravstveno zaščito služateljev vseučilišča je izdal statisti- čne podatke o socialni zaščiti vseučil- iščnikov. Iz podatkov je razvidno, da je leta 1939-40 prejemalo hrano 878 sluša- teljev, naslednje leto 1130, lani že 1528, v prvih letošnjih treh mesecih pa 336 vseučiliščnikov. Največ je bilo deležnih brezplačne hrane slušateljev tehnične fa- kultete in sicer 777.

Spomenik hrvatskemu rodoljubu-duhov- niku. V rojstnem kraju Drinovcih pri Ljubuškem bodo v kratkem odkrili spo- menik največjemu škofu južne Hrvatske Pašku Buconjiću. Škof Buconjić zavze- ma zaradi svojih zaslug prvo mesto med hercegovaškimi frančiškani.

Zanimanje planincev za Ravno goro. Po poročilih hrvatskih listov je letos ob- iškalo planinski dom na Ravni gori 1165 planincev. Število dokazuje veliko zima- nje turistov za kraje Hrvatskega Zagorja, ki so bili prej zapušteni.

Nada Gabrijelčičeva

dolgoletna članica naše Drame, bo nastopila drevo na premieri Strindbergovega »Očeta« v zahtevni vlogi rotnjajstrove žene Lavre. Igralkino izjavo o tej vlogi smo priobčili v »Jutru« dne 15. t. m., kjer je iz tehničnih razlogov izostala slika.

Glasba Igora Stravinskega

Po posrednih ali neposrednih epigonih, med katerimi je bil najpomembnejši po- kojni Slavko Osterc, je smer Igora Stra- vinskega vplivala tudi na slovenski glasbeni razvoj v razdobju med dvema vojnama. V »Meridiano di Roma« se Giuseppe Di Ma- ria bavi v daljšem članku s Stravinskim (Igor Stravinski e l'utopia del neoclassicis- mo) in prihaja k nekaterim sklepom, ki utegnejo zanimati tudi naše glasbeno ob- činstvo. Iz članka posnemamo:

in neodločljivo potrebo preosnov. Predvsem pa je moral iskati svoj osebni izraz, ki se je pri njem kmalu pojavil. Ljeskov je iskal in z njim so iskali tudi njegovi junaki... Tako označuje Ettore Lo Gatto slovstvene začetke pisatelja »Začaranega romarja«.

Zares, ta povest ima vse značilnosti in kvalitete, da nam pokaže v mikavni luči samoniklo pisateljsko osebnost Ljeskova, ki je bil sam neke vrste romar, blodeč po ruski zemlji in med njenimi tolkerimi kon- trasti kakor pozneji menih Ivan Severja- nič. Kamor koli seže Ljeskov, povsod za- grabi iz polnega, pa naj gre za človeka ali za obdobje, ga naravo. Zgodba moža, ki ga obdaja kot kot troka zaobljubila Bogu in ki ne najde miru, dokler ne postane v pravem pomenu besede »božji človek«, je pripovedovana s krepkimi pripovednimi prijemli. V dvajsetih sorazmerno kratkih poglavjih je Ljeskov prikazal ne samo zna- čilno široko dušo svojega junaka, ki ne- mitno sledi n-tranjemu magičnemu glasu, marveč tudi silne zapletitve njegove usode (naj omenimo samo njegovo bivanje med Tatari v stepah) in izredno pestro življenjsko okolje tiste Rusije, ki jo je skušal boljševizem zbrisati in pokopati. Rusije bogatim subjektivnim življenjem, izražajo- čim se tako v verstvu kakor v premožnih izrazito idealističnih potezah in stvaritvah mišljenja, verovanja in umetniško-obliko- valne potrebe. Povest »Začarani romari« in novela »Nesmrtni Golovani«, ki izpopolnju- je prvi spis in se poglavlja nekatere nje- gove značilne poteze, sta dobro izbrani za svetlilve tega, v čemer je Ljeskov najbolj karakterističen za svoje okolje in dobo.

Obe povesti je skrbno prevedel dr. Niko- laj Preobraženski, ki je prispeval tudi kratek, vendar v vsej zgoščenosti pregle- dan uvod o Ljeskovu in njegovem delu,

V osebi Igora Stravinskega, izvaja pisec, se združujejo vsi vidiki in problemi ter vsa absurdnost sodobne glasbene estetike. Stra- vinski je segel v sredo samega problema forme, potem ko je bil do nagega razgalil svojo dušo primitivnega človeka, ki se je naveličal hlapov ruske zemlje, ki pa v njem utripajo življenje v polni sproščenosti čutov in fantazije. Ritem njegovih skladb, v kate- riš polje neskončna različenost barv, figura- cij in gibov, je bil neposreden odraz nago- nske duševnosti. Stravinski je bil upornik izven vseh formul in pravil, umetnik, ki ustvarja v opojnosti dionizičnega in pogan- skega privida življenja in narave. Tak gla- ben jezik je govoril Stravinski v svojih prvih skladbah. Psihologija ruskega človeka se ni nikdar pokazala v glasbi popolneje in bolj pristno. Tu so trenutki drgetajočih razsvetelj, vedrega opazovanja sugestivnih čarov narave, vendar potvorjeni z nasilnim pretiravanjem, z nagonsko samopasno željo, ki se pojavlja kakor vihar in potegne za seboj duha in čute. V nedostajanju tradicije in forme, v neugnanem kontrastu med kon- templacijo in žarom, se razodeva prava osebnost Stravinskega in to označuje prvo, rusko razvojno stopnjo v glasbi tega ska- dlatelja. Čar takega novega glasbenega izra- za je potegnil za seboj pristaje, ustvaril fanatizem in prinisel Stravinskemu enega vodilnih mest v sodobni glasbi. Tedaj pa se je primitivec v njem, ki so ga zanimali samo izrazi tega njegovega primitivizma, začel v stiku s svetom večje kulturne iz- kusenosti, večjih tradicij in strožjih form nčakko sramovati svoje golote in se je sku- šal pokriti z obliko klasične forme.

Objektivizem, h kateremu je dospel Stra- vinski, ga ni povsem zadovoljil v njegovem iskanju klasične forme. Hotel je, da bi se kar ne prvi pogled poznala njegova klasič-

Kronika

* **Enajsta obletnica smrti Arnalda Mussolinija.** Na dan 21. decembra bodo v Rimu obhajali 11. obletnico smrti Ducejevega brata Arnalda Mussolinija. Spominjska slavnost bo tudi v sedežu »Popola d'Italia«.

* **Smrt kapelnika Sibilie.** V Triestu je umrl mo. prof. Francesco Sibilie, bivši vojaški kapelnik armadnega zbora. Učal je 79 let, rojen je bil v Udinih.

* **60 letnica mučeništva Guglielma Oberdana.** V nedeljo 20. t. m. bodo proslavljali v sedežu Littoria v Triestu 60 letnico mučeniške smrti Guglielma Oberdana. Spominjski govor bo imel dr. Ettore Cher-si.

* **Italijansko-nemška knjižnica v Triesteu.** Komisar Italijansko-nemške kulturne zveze v Triesteu je povzel iniciativo za ustanovitve italijansko-nemške knjižnice. Zbrala naj bi se predvsem italijanske knjige, prevedene v nemščino in nemške knjige, prevedene v italijanščino. Pomembnejši italijanski založniki so že poslali številne prevode nemških del Odbor Italijansko-nemške kulturne zveze je naprosil tudi zasebnike, da s prisp. vki podpro njegovo akcijo.

* **Smrt načelnika falangistov v Zgornji Italiji.** V Alessandriji je umrl 60 letni načelnik falangistov v Zgornji Italiji Galindo J. Gonzales iz Genove. Bil je v gostih pri neki prijateljski družini, kjer ga je zadela srčna kap.

* **S hrastovim listom je bil odlikovan generalni poročnik Wolfgang Fischer.** poveljnik oklopne divizije. Hitler mu je visoko odlikovanje hrastovega lista k viteškemu križu železnega križa podelil kot 152. vojaku nemške armade.

* **Smrt nemškega sportnega pisatelja na bojišču.** V bojih na Kavkazu je padel 35-letni monakovski sportni pisec Hans Arthur Hirth.

* **Smrt treh vitezov železnega križa.** Podpolkovnik Ludvig Kohlhaas je bil še le pred nekaj tedni odlikovan z viteškim križcem reda Železnega križa, ker se je izkazal ob pričetku letošnje poletne ofenzive na vzhodni fronti. Zdaj pa ga je zadela smrt. Nadalje je padel vitez železnega križa, rezervni nadporočnik Heinz Kirchner na čelu svoje čete oklopljenih grenadirjev. Prav tako je padel na čelu svoje grenadirske čete nadporočnik Klaus Vorrnann, takisto odlikovan z viteškim križcem.

* **Bivši avstrijski poveljnik podmornic umrl.** V starosti 71 let je umrl upokojeni poveljnik avstrogrške podmorniške flotile, kapitan baron Franc Thierry.

* **Padel je v morje in utonil.** V Gradu je umrl tragično smrti 70 letni zidar Ivan Mermolaj. Nesreča se je primerila zjutraj ob 5-15 zaradi goste megle, ki je ovirala jasno orientacijo.

* **Namestnik župniškega generala.** Zaradi smrti župniškega generala Ledehovskega je bil imenovan za generalnega vikarja župniškega reda pater Alessio Ambrogio Magni, ki bo opravljal posle poglavarja župniškega reda, dokler ne bo izvoljen novi župniški general. Pater Magni je star 71 let.

* **Pisateljica Falorsi Sestini je umrla.** V Imoli blizu Bologne je umrla italijanska pisateljica Ida Falorsi Sestini, ki je napisala več knjig pod psevdonimom Fiorenza. Pisala je pretežno knjige za mladino in je bila mati treh bojevnikov, ki so vsi padli v sedanji vojni. Po poklicu je bila profesorica ter je imela čast podučevati Piemontsko princeso Mario José.

* **Zadnega velikega vezirja bodo prepešali v Turčijo.** Turška vlada je sklenila prepešati zemeljske ostanke zadnjega ve-

žirja. Pkega vezirja Talaat paše v domovino. Pokojni je bil leta 1922 v Berlinu umorjen od nekega Armenca. Ob priliki prevoza v domovino bo v Berlinu velika vojaška svečanost, ki se je bo udeležilo tudi posebno turško odposlanstvo.

* **Politični film v Italiji.** Nedavno je bil v Udinu zaključen filmski kongres vseučilišnikov, prirejen pod geslom »Politične naloge filma«. Na kongresu so se obravnavali problemi snemanja s časovno lečo, politične naloge časovnega filma in njegove zahteve.

* **Tokmovanje v dramski proizvodnji.** Gledališče fašističnih vseučilišnikov je priredilo tekmo za izvirne drame svojih članov. Tekme se je udeležilo 96 mladih avtorjev, od katerih je dobil prvo oceno Turi Vasilje za dramo »Požare, drugo oceno Beppo Cista za igrokaz »Slovo od poletja« in Lionello Cechine za dramo »Volčji skoki«.

* **Papeževa poslanica napolitanskemu nadškofu.** Sveti oče je poslal napolitanskemu nadškofu posebno pismo, v katerem obžaluje žrtve letalskega napada na Napoli ter jim sporoča sočutne besede tolažbe za vse prizadete kristjane. Na koncu izraža papežev zaupanje v Boga in njegovo pomoč ter pošilja napolitanskemu ljudstvu svoj očetovalski blagoslov.

* **Razstava fašističnih dokumentov.** V Cremoni so te dni odprli razstavo »mobilnega fašizma«. Razstavljene so fotografije, slike, risbe in diagrami, ki ponazarjajo socialno delo fašistične stranke.

* **Zgodovinski govor v zvočnem tedniku.** V najnovejšem filmskem žurnalu podjetja Luce št. 303, ki se je začel te dni predvajati v vseh italijanskih kinematografih, imajo gledalci priliko slišati zgodovinski govor Duceja pred Zbornico fašije in v korporaciji. Poleg govora ilustrira žurnal konec francoske vojne mornarice v Toulonu.

* **Pouk po radiju za italijanske srednješolce.** Iz Rima poročajo, da bo za dobo zimskih počitnic na srednjih šolah od 15. decembra do 15. februarja vsak srednješolac dobil 70 nalog, katere bo moral izvršiti v teh dveh mesecih. Naloge bodo učencem sporočene počasi s ponedeljkom 28. decembra od 10. zjutraj. Vsak srednješolac ki ima doma radijski aparat, bo o nalogah lahko obvestil tudi svoje šolce, k nimajo radija. Tako bo radijo pomagal tudi pri srednješolskem pouku v dobi vojne.

* **Dr. Ley deset let na čelu politične organizacije NSDAP.** Te dni je minilo 10 let odkar je stopil na čelo političnih organizacij NSDAP v Nemčiji dr. Ley, ki je eden izmed hierarhov današnjega režima v Nemčiji. Ob tej priliki je priobčil »Völkischer Beobachter« o dr. Leyu prikaz, ki opisuje dr. Leyovo delo za stranko. List pravi, da spada dr. Ley med najpopularnejše osebnosti narodno-socialistične stranke. Znano je, da je dr. Ley tudi velik prijatelj sodelovanja z Italijo.

* **Preimenovanje krajev po japonski zasedbi.** Iz japonskega vira poročajo, da so Japonci prekrstili kraje, ki so jih zasedli na Pacifiku. Malezijo imenujejo Mala, Borneo so razdelili na tri distrikte, Bata-vijo pa so preimenovali v Dyakarto.

* **Ustavljene madžarski list.** Budimpeštanski dnevnik »Mai Nap« je bil od ob-lasti ustavljen za 8 dni, ker je objavil neke članek, ki ne odgovarja interesom domovine v vojni dobi.

* **Proslava sv. Lucije v Venezueli.** V nedeljo dopoldne je bila v cerkvi sv. Jeronije v Venezueli kjer hranijo zemске ostanke zaščitnice oči, sv. Lucije, velika maša, katere so se udeležili v velikem številu vojni slepci, slepi aerofonisti in poleg ogromne množice ljudstva tudi vojaški poveljnik admiral Chinaglia. Mašo je daroval kardinal patriarh Piazza, ki je podelil vernikom najvišji blagoslov.

* **Nove orgle.** V cerkvi sv. Antona v Padovi so v nedeljo prvič igrali na novih orglah. Koncert je izvajal prof. Ireneo Fuser, ki je prišel nalašč za to priložnost iz Bologne. Cerkvena slovesnost je bila na čast padlim v vojni.

* **Nova Loharjeva opera.** Z Loharjevega doma v Išu prihaja poročilo, da je komponist dovršil svoje najnovejše delo, opero »Garabonciak«, katere premiera bo v Budimpešti. Garabonciaki so se imenovali na Madžarskem potujoči učenci. Opera se odigrava sredi preteklega stoletja.

* **Stipendija mednarodne filmske zbornice.** Glavni tajnik mednarodne filmske zbornice Karel Meizer je na povratku s kongresa te zbornice v Budimpešti obiskal Bratislavo, kjer se je posvetoval s slovaškimi strokovnjaki o raznih vprašanjih filma. Pri tej priliki je povedal, da bo mednarodna filmska zbornica razpisala tri stipendije za mlade slovaške filmske strokovnjake. Dve stipendiji bo dala na razpolago nemška filmska produkcija, eno pa italijanska Cinecittà. Na ta način bo omogočeno trem Slovakom poglobiti znanje o filmu.

* **Suspendiran list.** Turška vlada je začasno ustavila list »Vatan«, ki je neugodno pisal za sile Osi.

* **Volitve v Vrhovni Sovjetski svet odgode.** Po poročilih nemških listov se volitve Vrhovnega sveta Sovjetske zveze, ki bi se morale vršiti decembra leta, preložene na december prihodnjega leta. Istočasno je bila podaljšana funkcija toba vrhovnega sveta za eno leto.

* **Stolica za proučevanje židovstva v Parizu.** Po nemškem in italijanskem zgledu je bila tudi na pariški univerzi ustanovljena stolica za proučevanje zgodovine židovstva.

* **Pastirjeva smrtna neizgoda.** 17 letni ovijski pastir Battista Mottini iz Sondrija se je podal pred dnevi s tovariši v hrbe poiskat raztopene ovce. V višini 2400 metrov se je Mottini ločil od tovarišev in se ni več vrnil. Zdaj so ga našli na dnu prepada, kamor je zdrsnil najbrže zaradi poledice.

* **Tatvina v trgovini pletenin.** V Milanu so neznani tatovi vdrli v trgovino s pleteninami Gabino Lotti ter so odnesli za 150.000 lir trikotaže in drugih volnenih izdelkov.

* **94 žrtev požara.** Iz St. Johna poročajo, da je izbruhnil v noči od sobote na nedeljo v nekem vojaškem taborišču na kanadskem ozemlju požar, ki je prizadel 500 oseb. Doslej je ugotovili 94 mrtvih sodijo pa da to število še ni dokončno.

* **Železniške pripustnice.** Kakor lani, je tudi letos dovoljeno v božičnih praznikih potovati predvsem vojaškim dopustnikom,

vojnim poškodovancem in onim, ki so zaposleni v vojni važni industriji. V drugi vrsti se upoštevajo nujno potrebna potovanja. Za vsako potovanje pa je potrebna posebna železniška pripustnica, ki jo mora posameznik dvigniti tri dni pred potovanjem pri pristojnem potniškem uradu. S pripustnico prejme potnik tudi vozovnico, s katero ima pravico do sedeha v vlaku.

* **Vodnikove knjige za leto 1942.** morajo letos v sleherni slovensko hišo!

* **Žrtev lokomotive.** Na nekem prelazu pri Neunkirchenu v Posarju je lokomotiva zagrabila neki voz in voznika. Odbila je konja in voz s tolikšno silo, da je voz odletel na eno stran, oba konja pa na drugo stran proge. Voznik je obležal mrtev.

* **Železniška neizgoda v Postumiji.** V bolnišnico Regine Elene v Triesteu so pripeljali strojevodjo Umberta Guština, starega 48 let, iz Barcole. Guština se je ponesrečil pri manevriranju z lokomotivo v Postumiji, kjer je padel v trenutku, ko je stopal po stopnicah.

* **Smrt znanega založnika.** V Milanu je umrl dr. Riccardo Quintieri, založnik iz Calabrije. Quintieri je leta 1898. osnoval literarni mesečnik z naslovom »La rassegna internazionale«. Pri njegovi reviji so sodelovali Gabriele D'Annunzio, Sem Benelli in drugi slavni italijanski pisatelji.

* **Prijetno, zabavno in poučno čtivo pri-nese v družino knjige Vodnikove družbe.** Zato se takoj naročite nanje, ker bo skromna naklada gotovo kmalu pošla!

* **New York ostal brez časopisov.** V ponedeljek je milijonsko mesto New York ostalo brez listov. Raznašalci dnevnikov so namreč stopili v stavko, kakršne niso imeli v Ameriki že od leta 1923. Zdaj si morajo newyorški radovedneži kupovati liste samo v kioskih.

* **Vse pride na dan.** Španska policija je po dolgem iskanju odkrila in aretirala Sixta Lopez, ki se je med špansko državljansko vojno udeleževal proti političnim nasprotnikom in je obtožen, da je umoril okrog 90 oseb.

* **Žrtev megle in teme.** V Macclodiju blizu Brescie so našli v ondornem ribniku na prostem 60letnega kmetovalca Faustina Annija. Preiskava je dognala, da je zabredel v vodo v temi in megli in je utonil.

* **Novorojenec s štirimi zobmi.** Zena gospodarja Giovanni Andreocchia iz Basana pri Bresci je povila sinčka, katerega mu so silno začudili, ko so mu odprli usta. Novorojenec je namreč prišel na svet s štirimi prednjimi zobmi. Listi beležijo, da se tak primer ni pojavil že celih 25 let, čeprav obravnava register o tem vprašanju okrog 50.000 porodov. Znana sta samo dva primera novorojencev, ki sta prišla na svet z jedva zaznamovani sprednjimi zobmi.

* **Tragična usoda matere.** Zena poljedelca Sante Lucchina iz Barbassa v okolici Mantue je ležala na poročniški postelji. V kuhinji je bil pripravljen vrč z vročo vodo in v trenutku, ko so bili vsi domači pri poročni, se je približal posodi z vročo vodo 2letni sinček Gregor in padel vanjo. Pomoči mu niso mogli več nuditi. Istočasno ko je mati dala življenja novemu sinčku, se je njegov starejši bratec poslovil od življenja.

* **Dragocen pripomoček za vsakogar.** ki ima vrt, njivo ali sadovnjak je skuljev: **Delovni koledar za vrt in sadovnjak.** ki Vas zanesljivo opozori pravočasno na vsa dela, ki jih imate v posameznih mesecih opravljati. Delovni koledar dobi v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Se-lenburgova ul. 3.

Z Gorenjskega

Zbiranje zdravilnih rastlin je bilo letos na Gorenjskem in na Koroskem prav uspešno. Listi pravi, da se je posebno izkazal okraj Volšperk, kjer so nabrali nad 3000 kg zdravilnih in čajnih rastlin. Zbirka je za letos povsod zaključena.

Zasledovan zločinec. Preteklo nedeljo dopoldne so našli v občini Bistrici v Rožu na Koroskem 23letno Marto Krugovo mrtvo. S svojim tri mesece starim otrokom je Marta živela v samotni hišici, mož pa je pred časom odrinil na fronto. Očitno je postala žrtev zločina. Se prejšnji večer, v soboto, je v Bistrici nakupila potrebščin in je potem ponoči gorela v njeni hišici luč. Bržčas se je v njeni odsotnosti kdo skril v hišico ter je Marto ob vrnitvi napadel z gorjačo in jo pobil s kamenjem. Našli so jo mrtvo, docela obledelo, kakih 10 metrov pred hišo ob nekem drevesu. Otroček je bil živ. Na kraj zločina je prišla policijska komisija iz Celovca. Verjetno je zločinec v borbi z nesrečno Marto dobil kakšne rane, zato upajo, da ga bodo kmalu izsledili. Prebivalstvo je naproseno, da pomaga pri iskanju zločince, ki ne bo ušel zasluženi kazni.

Svetovalec in pomočnik naših gospodinj

Gospodinjski koledar 1943 prinaša razno novo poučno gradivo

Dober nasvet je v življenju vselej dragocen, še prav posebno pa v današnjem času. V dobi, ki zahteva od nas skromnosti, štednje in preudarnosti, se naše misli in skrbni venomer motajo okrog domačega ognjišča. Vsaka gospodinja, ki mora skrbeti za kolikor mogoče izdatno prehrano svoje družine, potrebuje pri vsaj svoji izkušnosti vedno kak h dobrih nasvetov. V tem pogledu si ne more želeti boljšega svetovaleca, kakor je Gospodinjski koledar, ki ima za seboj že častljivo tradicijo in je v vojni dobi nadvse častno pokazal svojo upravičenost. Zato ni v njem zastoj zapisno:

»Gospodinjski koledar je neobhoden pripomoček za varčno gospodinj; je trajno zanimiva spominjska knjiga vsake družine, izpričujevala gospodinj in zrcalo dobe, katero smo preživeli.«

Gospodinjski koledar 1942 je gospodinjam posebno ustregel s časi primernimi kuhinjskimi nasveti. Bil je razprodan v prav znatni nakladi. Nato je izšla še posebna knjižica »Kaj naj danes kuham«, ki razpravlja o osnovnih pojmi prehrane. Novi Gospodinjski koledar 1943 kajpada prinaša spet cele vrste sodobnih kuhinjskih receptov. Predvsem pa poučuje gospodinj o pripravi jedi in o vsem, kar je treba vedeti o prehrani človeka. Na podlagi letošnjega jedrnatega in vsestranskega pouka o pripravi sodobnih jedi ter s pomočjo lanskega koledarja si bo pač lahko vsaka gospodinja za sleherni teden v naprej sestala

Vengono sistemati i siluri sugli aerosiluranti in partenza per un'azione di guerra — Priprava torpedov na torpednih letalih

IZ LJUBLJANE

u— **Hrvatski konzulat** se je preselil iz svojih dosedanjih prostorov v hiši hotela Slon v nove prostore v palači Bata, Ulica 3. maja št. 1-IV. Stranke se sprejemajo od 10. do 12. ure. Konzul sprejema od 11. do 12. ure.

u— **Južno vreme traja dalje.** Po visoki jutranji temperaturi 8.7° C, ki smo jo za-beležili v torek zjutraj, se je ozračje čez dan le še ogrelo in je doseglo 11.2° C, kakor da smo sredi pomladi, ne pa tik na pragu astronomske zime. Nebo je bilo v torek ves dan prepreženo z oblaki, za katerimi se je kmalu skrilo sonce. Vendar pa čez dan ni bilo padavin. Noč od torka na sredo je bila spet mlačna in je nekajkrat pršilo. To tudi še v sredo zjutraj, ko je živo srebro beležilo natančno 8° C. Nebo je zastrlo, ulice vlažne in blatne, čeprav jih mestni snažilci vsak dan pridno izpirajo.

u— **Nov grob.** Za velno je zapustila svoje vdova strojnika ga. Emilija Kronegerjeva, roj. Lutman. Na zadnji poti bodo blago pokopniko spremlili v četrtek ob pol 16. iz kapelice sv. Janeza na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Svojem izrekamo naše iskreno sožalje.

u— **Maša zadušnica** za pokojnim g. Franom Potočnikom, višjim železniškim in-spektorjem v pokloju, bo jutri, v petek 18. t. m. ob pol 8. zjutraj v farni cerkvi pri Sv. Petru.

u— **V počastitev spomina** dragemu planinskemu tovarišu g. Potočniku Franu daruje za mestne uboge 50 lir Stupica Jan-ko iz Ljubljane.

u— **Sporod IV. simfonije koncerta,** ki bo v ponedeljek, dne 21. t. m. ob 18. v veliki uniojski dvorani, ima dva dela: prvi del izvaja godalni orkester, in sicer dela Corellija, Oterca in Bacha. V Bachovem koncertu bo nastopila kot solistka priznana violonistka Francka Ornik-Rojčeva. V drugem delu koncerta pa bo izvajal simfoniki orkester Beethovnovno Sedmo simfonijo. IV. simfonični koncert bo pod vodstvom dirigenta violinista Karla Rupla. Opozorjamo na točni začetek. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice

u— **Prve letošnje produkcije šole** Glasbene Matice se bodo vršile okrog božičnih praznikov, in sicer bo prva produkcija v torek, dne 22. t. m. ob pol 6. v mali filharmonični dvorani, druga javna produkcija bo v sredo 23. t. m. ob tri četrt na o v veliki filharmonični dvorani, tretja produkcija pa bo po božičnih praznikih. Vse podrobnosti objavimo v prihodnjih dneh, danes pa že opozorjamo na produkcije naše najstarejše glasbene šole. Sporedi bodo na razpolago v knjigarni Glasbene Matice in veljavno otemen kot vstopnica v dvorano.

u— **Zanimiv večer klavirskih skladb za mladino** bomo imeli jutri v petek ob 18. v mali filharmonični dvorani. Naša mladinska klavirska literatura je v zadnjem času razveseljivo porasla, dobili smo celo vrsto klavirskih skladb za mladino, ki so zrele in imajo pravo umetniško vrednost.

GOSPODJE, POZOR!

KLOBUČARNA »PAJK«

Vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da zgleda kot nov. Lastna delavnica. Zaloga novih klobukov.

Se priporoča RUDOLF PAJK, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 38, Miklošičeva cesta 12. Nasproti hotela Union.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Četrtek, 17. decembra: ob 16.30: Oče. Premiera. Red premierski.
Petek, 18. decembra: ob 15.: Večno mlada Saloma. Izven, Zelo znane cene od 10 lir navzdol.
Sobota, 19. decembra: ob 16.30: Ples v Trnovem. Izven.
Avgust Strindberg: »Očec. Drama v treh dejanjih. Delo predstavlja zakonski konflikt, boj za nadvlado močnejše volje in značaja. Osebe: ritmijster — P. Kovič, njegova žena Laura — Gabrijelečeva, njuna hči Berta — Simčičeva, dr. Ostermark — Kosič, pastor — Gorinšek, dojlja — Kraljeva, Nöjd — Potokar. Delo je zrežiral J. Kovič.

Opozorjamo na petkovo popoldansko predstavo Cesar Meanove komedije »Večno mlada Saloma«, katere začetek bo ob 15. Veljale bodo močno znane cene od 10 lir navzdol. Zasedba vlog bo običajna.

OPERA

Četrtek, 17. decembra: ob 16.: Gasparone. Opereta. Red Cetrtek.
Petek, 18. decembra: ob 17.: Vokalni in instrumentalni koncert in korist Udruga gledaliških igralcev. Cene od 20 lir navzdol.
K. Milčicker: »Gasparone. Opereta v treh dejanjih. Osebe: guverner — Anžovar, grofica Carlotta — Ivančičeva, župan Nasone — Zupan, Sindulof, njegov sin — Rus, Erminio — Sladoljev, Benozzo, krčmar — M. Sancin, Sora, spletnica — Barbičeva, Massacio — B. Sancin, Luigi, sluga — Pianekci, Tanio — Marenk, sluga — Simonič, častnik — Jelnikar. Solo plešejo: Japljeva in Pogačar ter Bravničarjeva in Kurbos.

Član rimske Opere Reale, baritonist Giuseppe Taddei in tenorist Giorgio Sembrini bosta sodelovala poleg Ksenije Vidaličeve in Elze Karlovičeve na koncertu, ki se bo vršil v petek 18. t. m. ob 17. v Operi. Peli bodo arije in dvospeve iz raznih italijanskih in slovanskih oper. Sodeloval bo orkester pod vodstvom dirigenta Demetrija Zebreta. Predprodaja vstopnic je pri dnevi operni blagajni po cenah od 20 lir navzdol.

Tretji roman

»DOBRE KNJIGE«

TRYGVE GULBRANSEN:

IN VEČNO ŠUME GOZDOVI

je izšel!

Naročnikom se začne dostavljati danes. V podrobni prodaji se dobi v knjigarnah po 10 lir za broširano in 25 lir za vezano izdajo.

.....

nost, zato se je priključil novoklasicizmu. Mislil je, da zadošča, če oblediš brezhibno obliko in že velja za finega človeka. Tako je krče svojih ritmov, nagibe svojega življenjskega žara utesnil v strogo obliko formalne zaključnosti »Sonate« in »Concerta«. Dal se je vplivati tudi od Bacha in italijanske glasbenega Settecenta, loteval se je oratorijske liturgije, vendar se v vsem tem ni mogel nikdar docela znajti, ker so bile njegove programske težnje vsekar v hudem protislovju z njegovo osebnostjo. Klasicizem se pač ne izčrpuje s samim formalnim problemom; oblika še ne naredi menha, in če ostanejo v tradiciji neke sheme, ni rečeno, da se mora v njih živjeti sleherni osebnost. V eni in isti shemi se lahko izvijajo premočni različni duhovni izrazi. Klasicizem stremi po ravnovesju med izrazom in obliko, to pa ne pomeni, da se mora vse podrediti tej formi in se odpovedati pristnemu življenju.

Zato se Stravinski ni mogel dolgo zadovoljiti s tesnim okvrom novoklasicizma. Je osebnost, ki privlači in bega; mika zaradi tistega boja med primitivno naturo in kulturnim izrazom, bega pa zato, ker na mah, ko nas je zainteresiral za svojo dramo kontrastov, bruhne tako rekoč v smeh: nepričakovan, karikaturalen, burkast smeh. Nič ne veš, ali se smeje samemu sebi ali poslušalcu.

Vzlic vsem protislovjem in glasbenim posebnostim, ki so v Stravinskem, pa njegova glasba vendarle zanima. Giuseppe De Maria sklepa: Stravinski nas v vsem svojem objektivizmu in vzlic vsemu novoklasicizmu zanima zbog čara tistega kontrasta, ki ga tvorijo njegova narava in njegove teorije. Z druge strani pa sta glasbeni objektivizem in novoklasicizem zdaj že utopija, v katero veruje pač le še malo ljudi.

Bombe, mine in torpedi iz zraka

V prvi svetovni vojni so bolj poredkoma metali bombe iz zraka, v sedanji vojni pa se je način bombardiranja popolnoma spremenil. Današnja tehnika vojne se poslužuje bomb v mnogo obilnejši meri kakor med leti 1914/1918. Pomislimo n. pr. samo na napad nemške vojske na Stalingrad, kjer je bilo treba sovražne utrdbe in baterije najprej uničiti z bombnimi zadetki, da je mogla pehota zastaviti prodiranje. Tudi v drugih bojih ob Volgi imajo strmoglavci velik pomen. Ali pa se spomnimo težkih obrambnih bojov oklepnih armad Osi v Severni Afriki, kjer so morali bombniki odmetavati sovražna zbirališča in kolone na poti, da so jih zadržali v pohodu. Pa tudi v pomorski vojni se morajo borci Osi za svoje uspehe v veliki meri zahvaliti bombam, minam in torpedom, ki uničujejo sovražnika v sodelovanju s podmornicami. Bomba ima torej v sedanji vojni največji pomen.

Letalci odmetavajo svoje smrtonosne tovore na več načinov. Včasih mečejo zažgalne, včasih rušilne bombe, včasih bombardirajo sovražnika s posamičnimi, včasih zopet z bombami v veliki množini. Rušilne bombe z debelimi stenami, ki vsebujejo razmeroma majhno količino razstreliva ter se pri razpoku razletijo v velike in učinkovite drobce, uporabljajo za borbo proti živim ciljem. Bombe s tankimi stenami in z velikimi množinami razstreliva pa so namenjene uničevanju trdnih ciljev. Bomba se vname ne takoj, ko je odvržena, marveč šele potem ko udari na tla. Vsaka bomba ima namreč eden ali dva vžigalnika. Bombe so tudi temperane. Ni vedno treba, da se vnamejo takoj ob padcu na zemljo. Če je treba, lahko počakajo delj časa. Za

zavlačenje detonacij uporabljajo letalci minске bombe, ki jih odlikuje silna probolna sila in sposobnost, da se zarijejo globoko v namenjeni cilj, nakar se šele razpočijo. Težka minska bomba vsebuje približno eno tono razstreliva, ki po detonaciji razvije v oddaljenosti 50 metrov tako silen pritisk, da »razpihne« zidove in stene. Bombe, ki se razletijo v drobce in se uporabljajo proti živim ciljem, pa tehtajo običajno komaj 10 do 15 kg ter imajo približno isti učinek kakor 10 cm granate. 12 kg težka bomba te vrste se razleti približno na tisoč kosčkov, ki napravijo v sekundi 1500 metrov. Njeni drobci učinkujejo smrtno do daljave 300 metrov.

Zažgalne bombe uporabljajo za uničevanje barak, skladišč, tvornic in sličnih naprav. Masa teh bomb je sestavljena v splošnem iz fosforja ali pa iz tekoče mešanice olja, benzina, benzola, itd. Navada je, da odmetavajo letalci v množini majhne bombe v snopih. Te bombe povzročajo majhne požare, med tem ko so večje bombe namenjene uničenju večjih objektov. Angličani se v veliki meri poslužujejo majhnih fosforjevih lističev iz celuloze, katerih ovlaženi fosfor se kmalu vname sam od sebe na suhem zraku ter šine v razmeroma velik plamen. Ti fosforni lističi se zaduše na ta način, da jih pokrijejo z zemljo.

Kje se prav za prav nahajajo bombe v letalu med poletom? Ponekod je njih prostor na trupu, drugod zopet na nosilnih ploščah. Bombe najtežjega kalibra ki se jih poslužujejo strmoglavci, visijo na zunanji strani. Včasih so v pokončni, včasih leže v vodoravni legi. Bomba se loči od letala z mehaničnim pritiskom, s pomočjo električne naprave, zračnim pritiskom ali

pa s pirotehničnim pripomočkom. Na zemljo ne pade v navpični legi, kajti v trenutku, ko se loči od letala, vpliva nanjo smer in brzina poleta. Pade torej navzdol in krivulji ki zavisi prvič od višine, drugič pa od brzine letala, seveda pa tudi od načina sestave in teže bombe same. Lahko rečemo, da vsaka bomba pade iz letala in prispe na zemljo na svoj poseben način.

Kadar odvrže letalo bombo iz majhne višine, se nahaja aeroplan ob zadetku bombe skoro natančno nad njo. Treba pa se je

MODA IN DOM

Vezena obleka

Govorili smo vam že o izrezanem okrasju, ki ga priležemo na obleko in o »matelassé-jue, temu križasto prešitemu, toplemu okrasju letošnjih jopic in telovnikov. To veste, da je matelassé podložen z vato

ali vatelinom, po novem pa moda podlaga razne vezene cvetlice in ornamente z vato, da izstopijo kakor drobni reliefi. Čeprav ni te vrste vezanje nov izum letošnje mode, temveč smo ga poznali že davno prej, se je vendar moda prav letos s posebno ljubeznijo oklenila tega načina. Na novih popoldanskih oblekah ne bomo torej videli samo različnih aplikacij, temveč tudi dvojno prešite, visoko podložene cvetlice, ki se nam bodo po tolikem času zdele zopet nekaj povsem novega. Evo, tu vam prinašamo skoro samostansko preprosto krojeno obleko. Njeno edino okrasje so po životu in po rokavih posute podložene cvetlice, ki prav na tej preprosti obleki učinkujejo posebno ljubko.

Sodobno ročno delo

Zdaj je čas dolgih večerov in brezkrasnih sivih nedelj, ko se zaman oziramo po sencu, da bi šle na sprehod. Ročno delo — kajpada, ročno delo bi bilo nekakšen izhod iz nedeljskega dolgočasnja! A to bi morala

bi: ljubezniva, kratkočasna zadeva, nekaj krasnega, pa ne tako suhoparno kakor kipeenje nogavic, nekaj čednega, pa ne tako nepotrebnega kakor vezena okrasna blazina.

ogniti nevarnosti in paziti, kako se letalo kreta. Mine, ki se uporabljajo v pomorski vojni ter predstavljajo posode s približno 500 in več kilogrami teže, mečejo letala le iz majhne višine v vodo. Te mine so namenjene trgovskim ladjam ali pa lahkim vojniškim ednicam. Za boj proti oklepnicam in večjim vojnim ladjam, seveda takšne mine ne zadostujejo. Tu so na mestu torpedi, ki tehtajo približno 700 kg. Od te teže pa odpade na razstreliva komaj 150 do 200 kg. Letalec odvrže torpedo navadno iz višine 20 metrov, pri čemur mora upoštevati razdaljo, smer vožnje in brzino ladje. Če je vse to pravilno preračunal, gotovo doseže svoj namen.

pomiri živce. Takšna kopa ne sme trajati več kakor 10 minut, voda pa mora imeti temperaturo 37 stopinj. Evo vam navodila za pomirjevalno kopel: Dodajte vodi 10 l lipovega nalivka, dve prgišči soli, 30 gramov kalijevega broma, nekaj kapljic limoninega lističev in malo alkohola. V takni kopeli se okopajte zvečer, potem pa popijte kozarec vroče oranžade in ležite. Drugo jutro se boste prebudili kakor prerojeni.

Kako popravimo razbito keramično vazo?

Košček pravega porcelana stremo v kator moka droban prah, ki ga zamešamo med snež jajčnega beljaka, da dobimo enotno, gladko snov. To zmes razmazamo po razbitih kosih vaze, ki jo želimo popraviti, in skrbno sestavimo odgovarjajoče dele.

Ceneno čiščenje okenskih šip

Šipe očistimo s platneno krpo, ki smo jo prej pomocile v kis potem pa jih otreemo do suhega s kepo iz časopisnega papirja.

Električne copate

Nikar se ne smejte — toda te nove, zelo praktične copate so izumili v Švici, kjer morajo štediti s kurivom, in kar prilleglo bi se, če bi jih tudi pri nas posnemali. Tu gre za nekašno vrečo, ki ima obliko dveh skupaj prišitih velikih copat in v katero lahko udobno potisnemo noge, ki so že obute v čevlje ali navadne copate. Vreča je podložena s cenemim krznom (s kunčimi kožami), med blagom in podlogo pa se v njej skriva mreža drobnih žic, ki jih s priključeno vrstico združujemo s stikalom. Zadeva je izdelana po isem načelu kakor že znane električne blazine in porabi silno malo toka. Kar pa je najbolj imenitno — v takšnih električnih copatah nam ostanejo noge tudi v nezakurjeni sobi krasno tople, če moramo pri šivanju, krpanju ali pri študiju sedeti dolge ure pri miru!

Iz Tobruka v Tunis

Nemški vojni poročevalec Kurt von Steinitz poroča z bojišča v Severni Afriki nemškim listom sledeče:

Že ko so čete Osi spomladaj zasedle Tobruk, sta bila mesto in pristanišče toliko kakor razdejana. To so storili naši strmoglavci. Potem so še Britanci dolge mesece obmetavali razvaline z bombami. Cutili smo se večkrat, da je sploh še ostal kakšen prostor, kamor ni padla bomba ter izkopala jamo. Pospravljanje razvalin zaradi tega ni bilo posebno težavno. Pripadniki nemške vojske morarice so bili med zadnjimi, ki so zapustili mesto deloma z ladjami, deloma z vozili in peš, potem ko so italijanski pionirji temeljito razstrelili vse, kar bi moglo kakorkoli biti sovražniku v dobro. Kljub temu pa moram priznati, da smo molče in s tihim gnevom v srcu izpraznilo mesto, ki smo ga morali prepustiti sovražnikovim premoči. Umik, naj bo izvršen še v takem redu, je vsakemu vojaku zopern. Zato smo bili naravnost srečni, ko smo na povratku prejeli povelje, naj potujemo iz Tripolisa po suhem, kolikor mogoče urno proti Tunisu, kjer se pripravljajo za nas potrebna prevozna sredstva.

Tako smo se odpeljali nekega petka zjutraj na petih vozih iz Tripolisa. 1800 km italijanski cest je bilo za nami, še 750 km pota pa je bilo pred nami do Tunisa. Odrekli smo v ploči mimo prijaznih kolonističnih naselij proti meji. Povsod smo srečavali spetoma marljivo obdelovalce na njivah. Rodovitni pas zemlje v teh predelih je ostal nedotaknjen, vojna mu je prizanesla. Vzdolž ceste smo videvali bradate Arabce z ženami in otroci, katere je tu pa tam splašalo drdrenje naših avtomobilov. Tudi njihove kamele so se plašile ob ropotanju naših strojev. Onstran meje smo komaj srečali kakšnega belokozca. Arabci so stikali glave v gručah in si pošepetavali novice, strmeli so nad tujci ter so nam prijazno mahali, ko so spoznali, da smo vojščaki Osi. V mraku — v zimskih mesecih se začne ledeno mrzla noč v teh krajih že ob 5 popoldne — smo dospeli v M., kjer smo se utaborili v zapuščenih vojašnici spahijev.

Naslednji dan zjutraj ob 9. smo se prvič srečali s sovražnikom. Ko je naša kolona potovala čez gričasto, nepregledno ozemlje, sta pridrla iz nasprotne smeri dva ameriška aeroplana. Imeli nismo niti toliko časa, da bi poskakali z voza. Letali sta pšičili mimo nas in pol ure zatem sta nas v višini 10 m napali od zadaj. Sprejeli smo jih s protiletalskim ognjem. Merili smo se

Naročite se na romane Dobre knjige!

Trnjeva pot z gamsom

Imel sem nekega avgustovega dne komisijsko opravilo v lovišču prijatelja, ki ga je zla usoda prerano in po krivici spravila v grob. Že večkrat me je vabil, naj pridem k njemu na srnjaka in gamsa. Izkoristil sem to priliko in se po končanem opravilu zgasil pri njegovem lovskem čuvaju. Rekel mi je, da me pride zjutraj klicat v trdi prenočišče.

Se v trdi temi sva korakala v goró po začeto doma dobro zaraslem gozdu. Ko se je zdanilo, sva bila že precej visoko. Čeprav sva skoraj neslišno stopala, je nenadno ob poti odskočil kos srnjadi. Hitro obstaneva in istočasno sem že imel nabasano puško v rokah. Kakih dvajset korakov pod potjo ugledam lepega srnjaka šesteraka, toda preden dvignem puško k licu, je že odbrzel v velikanskih skokih v goščo.

»S srnjaki he bo danes nič, so že poiskali zaklonišča,« mi pravi lovec. »Zato bova pa poiskala kakšnega gamsa.« Stopala sva vedno više in više in obstala na robu gozda pred veliko poseko, ki se je raztezala visoko v hrib. Prvi brzi pregled nama ne pokaže nič živga. Ko se obrnejo oči na desno navzgor, vidim v daljavi tri rdeče lise. Lovec, ki je že z daljnogledom opazoval, mi pravi: »Gamsi se pasejo zgoraj, toda predaleč; morava jih zalesti.«

Splazila sva se prek poseke na drugo stran v gozd in ob robu navzgor. Nekako sred poti zastaviva v bližini na levi prečuljivi žvižg gamsa, ki je naju začul, naj opaziti naju v gošči ni mogel. Ko sva mislila, da sva že v višini gams-

sov, sva se pomaknila k robu poseke. Vse prazno! Najbrž jih je gamsov žvižg pregnal.

Vprašujoče pogledam lovca. »Pojdiva za onim, ki je žvižgal,« mi pravi, »daleč ne pojde, morda ga opaziva.« Obrneva se na levo in se neslišno plaziva po gozdu. Po malem se je začelo svetlikati proti kraju, gamsa sva korakala. Naposled uzreva rob gozda. Isti mah opazim na gozdnem robu gamsa, ki opružuje proti nam. Moral pa naju je začutili, kajti spet zabrlizga in izgine.

»Vraga!« zasepeče lovec. »V grapo je skočil, zdaj ga bova pa težko dobila.« Pospešiva korake in skoro sva stala na robu velikanske globeli, katere tostranski breg je bil še položen v kotu kakih 45°, dočim se je nasprotni breg dvigal skraj navpično s precej številnimi ozkimi polcami vmes.

»Gamsi! tiho zakliče lovec, mi kar sam vzame puško z rame in m. jo potisne v roko.

Na nasprotnem bregu opazim gamsa, ki se hitro vzpenja po polih navzgor: bil je že skoraj na vrhu. Hitro vzrčim puško k licu, pomerim in ko se samsa za renitke ustavi, sprožim. Za hip obstane ko kip, nato se zvrne in začne palati od police do police po ostrih kamnih; slednjic vzrmi trup z zrakom udarcem na skalnato črto goteh.

»Ubogi roglič — moja trofeja!« zamrmram pa me je lovec slisal.

»Morda ne bo tako hudo,« se oglasi.

»Prosim, kar ostanite tu in počakajte, da

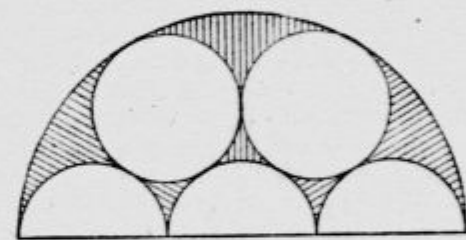
KAJ VEM? KAJ ZNAM?

571. Katero je največje vzhodnoazijsko pristanišče?

572. Kdo je bil mož Perzefone?

573. Kdo so bili torjari in whigi?

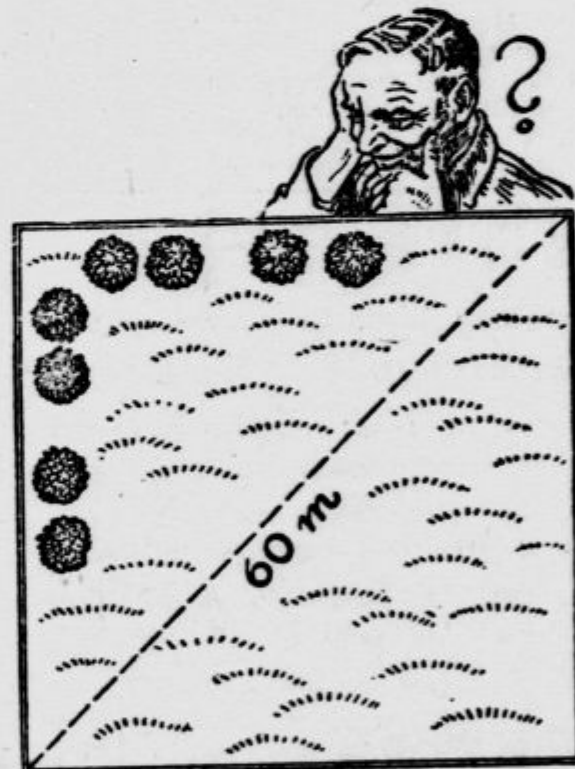
574. Za ljubitelje geometrije

Zgornja slika je polovica poljubnega glavnega kroga, v katerega je vrisanih 7 delikajočih se skladnih malih krogov. Kolikšna je v naši sliki črtkana plošev z ozirom na ploščine malih krogov?

Enostavno sklepanje brez pisanja!

575: Pravilno razdeljen vrt

Štirje bratje bi si morali razdeliti vrt, ki ima 60 m dolgo diagonalo (prekotnico). V nekem kotu rase vzdolž zidu osem dreves, od katerih naj bi prišli dve na vsak novi del. Kako so morali bratje vrt razdeliti in koliko štirjaskih metrov je dobil vsak izmed njih?

še pomaknila nekaj korakov navzgor, potem sva močno započila palici v melišče in počivala, vedno na tem, da spet zdrsneva nazaj. Potem spet nekaj korakov naprej, polovico nazaj in počitek. Tako sva preplezala polovico poti. Tu sem sprevlel, kaj vse zmore človek. Kljub temu, da nisem imel takorekroč nikakega tovara na sebi razen puške in sem bil dosti mlajši od lovca, sem veliko težje napredoval od njega.

Druga polovica poti se mi je zdela malo lažja, bodisi da pesek ni bil tako globok, ker ga je že mnogo zdrsnilo dol, bodisi, da se je telo privadilo naporu. Zadnji del sva samo še hropila in znoj je lil, da nisva imela najbrž nič suhega na sebi. Počivala sva najmanj desetkrat a to ni bil pravi počitek. Zdelo se mi je, kakor da bi z drevesa visel in se držal samo še z eno roko. Ne bom nadalje opisoval te več kot trnjeve poti.

Priplazila sva se do roba in se potem zvalila na tla ko dve vreči. Četrte ure se tudi premaknila nisva, tem manj, da bi črhnila besedo. Naposled se je zganil lovec, odprtal gamsa in sedel s hrbtom naslonjen na drevo. Sam se pa še nisem mogel premakniti, ampak sem negibno zaprtimi očmi ležal in čakal, da se srce umiri in da se mi povrne toliko moči, da bi sva sedel.

Tudi to sem prestal in ko sem sedel k drevesu, sem videl, da je lovec že čisto dober in da bi najrajši že odšel. Imel sem še nekaj silovovke v čutari in ko sva se z njo okrepčala, sva se odpravila. Noge so mi pa še vsa pot kileale ko da bi ne bile moje. Takega napora še nisem doživel; zdaj ga pa tudi ne bom več. Dr. R. M.

Ultravijoličasta svetloba proti zastrupitvi z ogljikovim okisom

Bratislavski raziskovalec dr. Koza je izdelal zanimiv postopek za reševanje zastrupljenec z ogljikovim okisom, plinom, ki uhaja n. pr. iz poškodovanih peči ali iz cevi za svetilni plin in je zahteval že mnogo žrtev. Dr. Koza je navezal svoj postopek na opazovanja dveh drugih raziskovalcev, Bernarda in Biancanija, ki sta ugotovila, da po opazovanju z ultravijoličastimi žarki ogljikov okis, ki se veže z rdečim krvnim barvilom, v 30 do 60 minutah izgine iz krvi. Ker se pretaka velik del krvi po tankih žilicah tik pod kožo, je na tej podlagi kaj lahko priti z ultravijoličastimi žarki do zastrupljene krvi, zlasti če pospešimo krvni obtok s primerni masažo. Dr. Koza je svoj postopek v številnih primerih uporabil z dobrim uspehom, tako da so zastrupitve z nevarnim plinom izgubile mnogo svoje nekdajne groznotnosti.

Slina po skupinah

Krvne skupine poznamo že davno, da pa so tuji med drugimi telesnimi sokli podobne razlike, je dokazal raziskovalec Hugo Lehr. Ta je odkril, da se da tudi človeška slina ločiti kakor kri v štiri skupine. Pripadnost sline k tej ali oni skupini se ugotavlja tako, da se premeša s serumom raznih krvnih skupin, pri čemer nastanejo aglutinacije kakor pri poskusih z različno krvjo.

Trpežni vitamin

Kako izredno dolgo se neke fiziološko učinkovite snovi lahko obdržijo v človeškem telesu, dokazuje sledeči primer: V mumificiranih staroegiptskih možganih, ki so jih cenili na 1400 let, so ugotovili predhodno stopnjo vitamina D, tako zvan ergosterin. V živalskem poskusu je pokazal ta 1400 let stari ergosterin celo še razločen učinek proti rahitisu. Tudi po količini je ustrezala snovi normalni količini v svežih možganih. Po drugi strani pa so seveda tudi vitamini ki ne prenesajo preživetja in jih uniči že malo več toplote ali celo avgubice.

SPORT

Dodatki od nedelje

K tekmarom za točke

Enajsta nedelja v italijanskem nogometnem prvenstvu pomeni važen mejnik v nadaljnjem razvoju borbe za naslov najboljšega kluba nogometašev. Ta dan je namreč po dveh mesecih in pol moral Livorno odstopiti svoje vodilno mesto onemu Torinu, ki je za izpolnitve svojega letošnjega moštva žrtvoval največ od vseh udeležencev in so mu vsi tudi prorokovali, da bo njegova moč prej ali slej morala priti do izraza. In zdaj je prišlo tako daleč in verjetno tudi v bodoče ne bo mnogo drugače, vsaj na tem mestu ne! V ostalem je po presledku treh odn. štirih točk za obema na vrhu nogomada dolga vrsta 8 kandidatov, ki so vsi bolj ali manj tudi na tem, da bi si pomagali na lepša mesta. Seveda jih bo najmanj pol moralo potegniti krajši konec. Zanimivo je in tudi neprijetno za prizadete, da so letos malo pred koncem jesenskega dela tekmarovanja vsa tri moštva iz Benicije na zadnjih mestih, medtem ko je lani posebno Venezia spadala med pravo gospodo v tej družbi.

Se več kakor dolgi komentarji — saj gornji je že drugi v zvezi z nedeljskimi rezultati — povedo suhe številke, ki jim izjemoma enkrat dajemo mesta v najbolj obširni obliki. Stanje tabele v diviziji A je po XI. terminu naslednje:

Torino	11	8	0	3	29	8	16
Livorno	11	7	2	2	20	14	16
Genova	11	6	1	4	31	22	13
Juventus	11	5	3	3	26	20	13
Bologna	11	5	2	4	17	11	12
Ambrosiana	11	5	2	4	13	11	12
Milano	11	3	6	2	12	9	12
Lazio	11	5	2	4	25	24	12
Florentina	11	5	2	4	19	18	12
Roma	10	3	4	3	11	16	10
Atalanta	11	4	2	5	12	16	10
Bari	11	3	3	5	11	15	9
Liguria	10	3	2	5	8	18	8
Triestina	11	0	8	3	8	14	8
Venezia	11	1	4	6	8	18	6
Vicenza	11	2	1	8	12	24	5

Ko smo že pri teh neumornih italijanskih nogometaših, nas prav mika, da bi k poglavju njihove vztrajnosti pripisali še naslednjo podrobnost, ki jo objavlja milanški sportni dnevnik in iz katere je razvidno, koliko morajo vsi ti klubi samo prepotovati v eni sezoni, da mi lahko vsak teden zabeležimo toliko zanimivega o tej, prav gotovo najbolj sklenjeni konkurenci sedanjih časov.

Ta mariji računar je sestavil kilometre, ki jih mora vsako udeleženo moštvo prevoziti v teku prvenstvenega tekmarovanja v eni sezoni in prišel pri tem do zaključkov, ki še bolj pojasnjujejo, s kakšnimi težavami je združeno to dolgotrajno tekmarovanje za nogometno slavo. Najbolj prizadet je s te strani Bari, ki ima na grbi »samo« 24.320 km na sezono ali z drugimi besedami, nekaj več kakor polovico pota okrog sveta. Za Barijem sledita Lazio in Roma z nekaj nad 15.000 km, potem Triestina s 14.500 km, nadalje Juventus in Torino (11.192 km), Venezia (10.610) itd. Najmanj napora bo imela letos Bologna, ki mora za vsa gostovanja prevoziti »samo« 8654 km po železnih kol. Na vsakih 14 dni 500 km, kaj pa je to za dobrega nogometaša.

O stanju v diviziji B pa jutri:

Seveda nogometaši po Italiji niso bili edini, ki so zadnji nedeljo preganjali okroglo usnje. Tudi drugod je bilo živahno po travnikih kakor sredi ne vemo katere sezone.

Tako so štajerci igrali v Mariboru, Celju in Trbovljah. V obdravskem mestu so imeli goste domači železnikarji, ki so se pomerili s svojimi stanovskimi tovariši iz Wiener Neustadta. Gostje niso bili slabi, toda spremiljala jih je precejšnja smola in tako so izgubili z 0:1. — V Celju so gostovali zagrebški Nemci, ki gojijo nogometno igro deloma tudi v društvu LSV; tudi tamkaj so bili gostje za en zgoditek prekratki in domačini so zmagali s 5:4. — V rudarskem središču Trbovljah je bil odigran povratni dvoboj med Rapidom iz Maribora in domačo enajstoro, ki se je morala — kakor znano — pred tednom dni na Rapidovih tleh zadovoljiti s prav skromnim remisom. To pot je bilo precej drugače; s 6:3 (1:1), so Trbovljčani slavili krepko zmagovito in dokazali, da so na domačem igrišču popolni gospodari v še tako težkih situacijah.

V nogometnem prvenstvu Donau-Alpenlanda je bila minulo nedeljo odigrana ena sama tekma, ki pa tudi ni minila brez presenečenja. Vienna in Reichsbahn sta si z izidom 2:2 razdelila točki, toda Vienna je klub temu še ostala prva v tabeli. Na naslednjih najboljših mestih sta slej ko prej VAC in Sportklub.

Italijanski amaterski boksaarji, ki gostujejo zdaj na švedskem, so po dobljenem dvoboju proti elitni švedski boksaarjev nastopili še proti drugi reprezentanci amaterskih boksaarjev iz Švedske. To pot so zmagali še bolj prepričevalno, in sicer kar s 7:1 točki.

Iz Spodnje Štajerske

Novi grobovi. V Mariboru so umrli: v visoki starosti 84 let zasebnica Luža pi-Pebalova, 76 letni sodarski mojster Jožef Ivančič in 69 letna hišna posestnica Marija Gornikova.

Mariborski stoletnik. V ponedeljek je praznoval najstarejši Mariborčan svoj 98. rojstni dan. To je čevljarstvo mojster Hans Egger. Doma je iz Murave na Gornjem Štajerskem, kjer je v svetovni vojni služil precej Slovencev. Hans Egger se je svojčas boril v Bosni. V srečnem zakonu se mu je rodilo 10 otrok, vendar mu je žena že pred leti umrla. V Mariboru prebiva starček že 72 let ter preživlja jesen življenja v Domu za starčke.

O dečvi je v četrtki predavala v mariborskem kinu soproga graškega profesorja Dollingerja. Predavanje so spremljale številne barvane slike. Štajerska narodna noša sega nazaj do leta 1000. Z majhnimi spremembami se je od generacije do generacije ohranila do danes. Predavateljica je zaključila z besedami, naj bo dečva ponos vsake štajerske žene in dekleta.

Igra narave. Mariborski dnevnik poroča, da je v Sečini pri Mariboru v gozdu našel Matija Berlić tri četrt kilograma težkega jurčka.

Obrotniška razstava v Mariboru. Preteklo soboto je bila odprta obrtniška razstava tudi za oba mariborska okrožja. K otvoritvi je prišlo mnogo obrtnikov, obrtniških pomočnikov in javencev in celotno vodstvo štajerskega Heimatbunda z okrožnim vodjo Steindlom na čelu. Dalje so bili navzoči zastopniki državne uprave in vojske, župan Knaus in predstavniki okrožnih starih inštev. O pomenu obrtniških tekmarovanj je govoril vodja delovno političnega urada Oskar Hackl. V nedeljo je bil obrtniški seštatek v dvorani Heimatbunda, kjer je bil tudi razglašen uspeh tekmarovanja. Bilanca obrtniških tekmarovanj na Spodnjem Štajerskem, ki so bila v Trbovljah, Brezicah, Celju, Ptuj in v Mariboru, izkazuje 46 zveznih zmagovalcev in 183 okrožnih zmagovalcev.

Poroka. V Mariboru sta se poročila Peter Gigler in Lota Kagerjeva.

Za varovanje pred nesrečami v vsakdanjem življenju predvajajo v mariborskem kinu na Stolnem trgu vsako popoldne poučne filme. Vstop je vsakomur svoboden. Posebne predstave so prirejane za šolsko mladino. — Nadalje je bil v soboto v Mariboru prirejen film »Rokopis in značaj«. Ob filmu je predaval sodni strokovnjak Siegfried Ranitsch.

Za mrtve bodo oglašeni. Stefan Bučar iz Zagorja je menda oktobra 1914 umrl v Galiciji za kolero. Jakob Brate, prav tako iz Zagorja, je pogrešan od srede decembra 1914, ko je baje ob prehodu čez reko Nestro pri Grodeku utonil ali padel. Karel Lukovnjak iz Negove pri Ljutomeru je pa bil baje 16. maja 1915 pri Delatinu v Galiciji zadet od ročne granate. Uveden je postopek, da bodo ti pogrešanci oglašeni za mrtve.

Dva uspešna koncerta. V Mariboru je uspešno nastopil znani nemški komorni pevec Herbert Alsen, ki ga je spremljal na klavirju prof. Frisch. V Celju pa se je obnesel simfonični koncert, ki ga je orkester celjskih amaterjev, broječ 40 moči, posvetil Beethovnu. O obeh koncertih poročajo kritiki v superlativih.

Mali oglasi

Prosimo naše cenjene oglaševalce,

naj ne donšajo malih oglasov v zadnjem trenutku To velja zlasti za male oglase namenjene za nedeljsko številko Prinesite jih po možnosti že v petek v soboto pa vsekakor pred 11 uro

UPRAVA »JUTRA«

Službo dobi

Postrežnico izjem. Tržiška c. 45-1 n.d. 17567-1

Postrežnico izjem. Tržiška c. 45-1 n.d. 17567-1

Poštene dekle vajeno vseh gospodinskih del in kuhinjskega posla. Naslov v vseh posloj. Jutra. 17569-1

Voznika poštenega, vestnega, starejšega sprejemamo takoj. Boljša plača, hrana, stanovanje v hiši. A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška c. 21. 17583-1

Postrežnica

izjem. Tržiška c. 45-1 n.d. 17567-1

Industrijsko podjetje izven Ljubljane išče za takojšnji nastop zaposleno mlado žensko uradnico a. p. s. z izjemno italijanskim jezikom, po možnosti s pisarniško prakso. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sposobna«. 17488-1

Uradnik (-ica)

z nekaj pisarniške prakse, dobi službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kav. cija 40.000 lire. 17590-1

Vajenci (-ke)

Frizersko vajenko sprejme takoj frizerski salon »Rakare, Prečna ulica 9. 17588-44

Službe išče

Upokojen orožnik išče primerno službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zanesljiv 999«. 17576-2

Frizerka

mlada, dobra moč, išče službo. Ponudbe pod »Frizerka« na ogl. odd. Jutra. 17573-2

Gospodična

mlada, ki je obiskovala živalske inštitute, govori hrvaški, nemški, italijanski, francoski, igra klavir, bi šla polredno k otrokom ali poučevala jezike. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vestna«. 17573-2

Knjigovodja

bilancist, več vseh pisarniških del, z znanjem ital., nem., ter hrvatskega jezika, išče zaposlitve. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vestna«. 17573-2

Bel mufek

in ovratnik dekle 60 let, še dobro ohranjeno, prodam. Naslov v vseh posloj. Jutra. 17510-6

ZAHVALA

Vsem, ki ste se kakorkoli spomnili moje ljubljene mame, gospe

Amalijske Kočevar

roj. OGORELEC in mene v težki boli, iskrena hvala. Sv. maša zadušnica bo v soboto, dne 19. decembra 1942 ob 8. uri pri glavnem oltarju v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 16. decembra 1942.

MILA KOBALOVA

Kronegger Emilija

roj. Lutman vdova strojnika. dne 15. decembra 1942.

Pogreb blage pokojnice bo v četrtku, dne 17. decembra 1942 ob 4. uri popoldne iz kapelice sv. Janeza na Zalah k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 16. decembra 1942.

ZALUJOČI OSTALI

DVA KRASNA LOKALA

vsak za sebe, najlepša točka v strogem centru Ljubljane, SE ODDASTA V NAJEM. Nizka najemnina. Sijajna priložnost za dalekovidne trgovce. Prilika, ki se ne povrne. Samo osebne informacije željene — pri

RUDOLF ZORE, LJUBLJANA, Gledališka ulica št. 12

Kadar prodajaš, preglej »Jutrove« oglase

ZAHVALA

Vsem, ki ste se kakorkoli spomnili moje ljubljene mame, gospe

Amalijske Kočevar

roj. OGORELEC in mene v težki boli, iskrena hvala. Sv. maša zadušnica bo v soboto, dne 19. decembra 1942 ob 8. uri pri glavnem oltarju v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 16. decembra 1942.

MILA KOBALOVA

Kronegger Emilija

roj. Lutman vdova strojnika. dne 15. decembra 1942.

Pogreb blage pokojnice bo v četrtku, dne 17. decembra 1942 ob 4. uri popoldne iz kapelice sv. Janeza na Zalah k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 16. decembra 1942.

ZALUJOČI OSTALI

DVA KRASNA LOKALA

vsak za sebe, najlepša točka v strogem centru Ljubljane, SE ODDASTA V NAJEM. Nizka najemnina. Sijajna priložnost za dalekovidne trgovce. Prilika, ki se ne povrne. Samo osebne informacije željene — pri

RUDOLF ZORE, LJUBLJANA, Gledališka ulica št. 12

Kadar prodajaš, preglej »Jutrove« oglase

ZAHVALA

Vsem, ki ste se kakorkoli spomnili moje ljubljene mame, gospe

Amalijske Kočevar

roj. OGORELEC in mene v težki boli, iskrena hvala. Sv. maša zadušnica bo v soboto, dne 19. decembra 1942 ob 8. uri pri glavnem oltarju v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 16. decembra 1942.

MILA KOBALOVA

Kronegger Emilija

roj. Lutman vdova strojnika. dne 15. decembra 1942.

Pogreb blage pokojnice bo v četrtku, dne 17. decembra 1942 ob 4. uri popoldne iz kapelice sv. Janeza na Zalah k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 16. decembra 1942.

ZALUJOČI OSTALI

DVA KRASNA LOKALA

vsak za sebe, najlepša točka v strogem centru Ljubljane, SE ODDASTA V NAJEM. Nizka najemnina. Sijajna priložnost za dalekovidne trgovce. Prilika, ki se ne povrne. Samo osebne informacije željene — pri

RUDOLF ZORE, LJUBLJANA, Gledališka ulica št. 12

Kadar prodajaš, preglej »Jutrove« oglase

ZAHVALA

Vsem, ki ste se kakorkoli spomnili moje ljubljene mame, gospe

Amalijske Kočevar

roj. OGORELEC in mene v težki boli, iskrena hvala. Sv. maša zadušnica bo v soboto, dne 19. decembra 1942 ob 8. uri pri glavnem oltarju v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 16. decembra 1942.

MILA KOBALOVA

Kronegger Emilija

roj. Lutman vdova strojnika. dne 15. decembra 1942.

Pogreb blage pokojnice bo v četrtku, dne 17. decembra 1942 ob 4. uri popoldne iz kapelice sv. Janeza na Zalah k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 16. decembra 1942.

ZALUJOČI OSTALI

DVA KRASNA LOKALA

vsak za sebe, najlepša točka v strogem centru Ljubljane, SE ODDASTA V NAJEM. Nizka najemnina. Sijajna priložnost za dalekovidne trgovce. Prilika, ki se ne povrne. Samo osebne informacije željene — pri

RUDOLF ZORE, LJUBLJANA, Gledališka ulica št. 12

Kadar prodajaš, preglej »Jutrove« oglase

ZAHVALA

Vsem, ki ste se kakorkoli spomnili moje ljubljene mame, gospe

Amalijske Kočevar

roj. OGORELEC in mene v težki boli, iskrena hvala. Sv. maša zadušnica bo v soboto, dne 19. decembra 1942 ob 8. uri pri glavnem oltarju v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 16. decembra 1942.

MILA KOBALOVA

Kronegger Emilija

roj. Lutman vdova strojnika. dne 15. decembra 1942.

Pogreb blage pokojnice bo v četrtku, dne 17. decembra 1942 ob 4. uri popoldne iz kapelice sv. Janeza na Zalah k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 16. decembra 1942.

ZALUJOČI OSTALI

DVA KRASNA LOKALA

vsak za sebe, najlepša točka v strogem centru Ljubljane, SE ODDASTA V NAJEM. Nizka najemnina. Sijajna priložnost za dalekovidne trgovce. Prilika, ki se ne povrne. Samo osebne informacije željene — pri

RUDOLF ZORE, LJUBLJANA, Gledališka ulica št. 12

Kadar prodajaš, preglej »Jutrove« oglase

ZAHVALA

Vsem, ki ste se kakorkoli spomnili moje ljubljene mame, gospe

Amalijske Kočevar

roj. OGORELEC in mene v težki boli, iskrena hvala. Sv. maša zadušnica bo v soboto, dne 19. decembra 1942 ob 8. uri pri glavnem oltarju v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 16. decembra 1942.

MILA KOBALOVA

Kronegger Emilija

roj. Lutman vdova strojnika. dne 15. decembra 1942.

Pogreb blage pokojnice bo v četrtku, dne 17. decembra 1942 ob 4. uri popoldne iz kapelice sv. Janeza na Zalah k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 16. decembra 1942.

ZALUJOČI OSTALI

DVA KRASNA LOKALA

vsak za sebe, najlepša točka v strogem centru Ljubljane, SE ODDASTA V NAJEM. Nizka najemnina. Sijajna priložnost za dalekovidne trgovce. Prilika, ki se ne povrne. Samo osebne informacije željene — pri

RUDOLF ZORE, LJUBLJANA, Gledališka ulica št. 12

Kadar prodajaš, preglej »Jutrove« oglase

ZAHVALA

Vsem, ki ste se kakorkoli spomnili moje ljubljene mame, gospe

Amalijske Kočevar

roj. OGORELEC in mene v težki boli, iskrena hvala. Sv. maša zadušnica bo v soboto, dne 19. decembra 1942 ob 8. uri pri glavnem oltarju v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 16. decembra 1942.

MILA KOBALOVA

Kronegger Emilija

roj. Lutman vdova strojnika. dne 15. decembra 1942.

Pogreb blage pokojnice bo v četrtku, dne 17. decembra 1942 ob 4. uri popoldne iz kapelice sv. Janeza na Zalah k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 16. decembra 1942.

ZALUJOČI OSTALI

DVA KRASNA LOKALA

vsak za sebe, najlepša točka v strogem centru Ljubljane, SE ODDASTA V NAJEM. Nizka najemnina. Sijajna priložnost za dalekovidne trgovce. Prilika, ki se ne povrne. Samo osebne informacije željene — pri

RUDOLF ZORE, LJUBLJANA, Gledališka ulica št. 12

Kadar prodajaš, preglej »Jutrove« oglase

ZAHVALA

Vsem, ki ste se kakorkoli spomnili moje ljubljene mame, gospe

Amalijske Kočevar

roj. OGORELEC in mene v težki boli, iskrena hvala. Sv. maša zadušnica bo v soboto, dne 19. decembra 1942 ob 8. uri pri glavnem oltarju v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 16. decembra 1942.

MILA KOBALOVA